

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI DERSİ VEREN ÖĞRETMENLERİN
ÖĞRENCİYE YÖNELİK ÇALGI SEÇİMİNDE ARADIĞI KRİTERLER**

Beyzanur MENEKŞE
ORCID: 0009-0006-2532-7693

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL
ORCID: 0000-0002-7045-5145

Konya – 2026

TEŞEKKÜR

Araştırmanın hazırlanması ve başarıyla tamamlanması sürecinde; sabrı, anlayıőı ve desteğiyle bu süreci benim için verimli kılan, her adımda yanımda olan, bilgi ve deneyimiyle yolumu aydınlatan, zorlandığım anlarda beni cesaretlendiren ve bana olan inancını her zaman hissettiren; lisans ve yüksek lisans sürecinde öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL' a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmaya fikir ve önerileri ile katkıda bulunan saygıdeğer jüri üyelerim Doç. Dr. Yavuz Selim KALELİ ve Dr. Öğr. Üyesi Hilmi YAZICI' ya teşekkür ederim. Ayrıca, yüksek lisans eğitimim sürecinde bilgi ve deneyimlerinden faydalanma imkânı bulduğum tüm öğretim elemanlarına şükranlarımı sunarım.

Bu uzun ve meşakkatli yolculukta bana eşlik eden, değerli fikirleri ve desteğiyle bana güç veren, yükümü her zaman hafifleten ve her koşulda yanımda olan kıymetli eşim Onur Menekşe'ye özel bir teşekkürü borç bilirim. Varlığı, desteği ve bana duyduğu inanç, bu çalışmanın tamamlanmasında en büyük dayanaklarımdan biri olmuştur.

Son olarak, bugünlere gelmemde en büyük pay sahibi olan aileme sevgileri, destekleri ve fedakârlıkları için gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Beyzanur MENEKŞE

Ocak 2026

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	iv
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.3. Sayılıtlar	4
1.4. Sınırlılıklar.....	4
1.5. Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Güzel Sanatlar Liseleri	5
2.2. Çalgılar ve Türleri	6
2.3. Doğru Çalgı Seçimi Kriterleri	6
2.4. İlgili Araştırmalar	8
3. YÖNTEM.....	12
3.1. Araştırmanın Modeli	12
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	12
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	15
3.4. Verilerin Analizi.....	16
4. BULGULAR	17
4.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular	17
4.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular	20
4.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	22
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	25
5.1. Birinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç.....	25
5.2. İkinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç.....	27
5.3. Üçüncü alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç	29
5.4. Öneriler.....	31
KAYNAKLAR.....	32
EKLER.....	36

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Güzel Sanatlar Liselerinde Çalgı Dersi Veren Öğretmenlerin Öğrenciye Yönelik Çalgı Seçiminde Aradığı Kriterler başlıklı tez çalışmamın toplam **38** sayfalık kısmına ilişkin, 28/01/2026 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%11** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

28/01/2026

Beyzanur MENEKŞE

Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

28/01/2026

Beyzanur MENEKŞE

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI DERSİ VEREN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİYE YÖNELİK ÇALGI SEÇİMİNDE ARADIĞI KRİTERLER

Beyzanur MENEKŞE

Mesleki müzik eğitimi kurumlarından biri olan güzel sanatlar liselerinin müzik eğitimi programında yer alan bireysel çalgı dersleri birçok açıdan oldukça önemlidir. Güzel sanatlar liselerinin özel yetenek sınavında başarılı olan öğrenciler lise eğitimine başlamadan hemen önce çalgı öğretmenlerinin de yönlendirmeleri ile dört yıl boyunca eğitimini alacağı çalgıyı seçmektedir. Çalgı seçimi sürecinde çalgı öğretmenlerinin yönlendirmeleri ile yapılan öğrenciye yönelik doğru çalgı seçiminin önemi yadsınamaz. Çalgı seçiminde ilgili çalgının genel özellikleri bireyin fiziksel, işitsel ve kişisel özellikleri ile örtüşür ise eğitim sürecinin kalitesi artabilir, dolayısıyla çalgı çalmaya ilişkin beceri ve davranışlar istenilen düzeyde kazanılabilir. Bu araştırmada da Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde bulunan güzel sanatlar liselerinde görev yapmakta olan çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde aradığı kriterlerin neler olduğu ve bu kriterlerin nedenlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde bulunan 54 farklı güzel sanatlar lisesi ve bu liselerde çalgı derslerini yürüten 85 öğretmen oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemine dayanan bu araştırma durum çalışması modeli ile desenlenmiştir. Araştırmanın verilerinin toplanmasında nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan görüşme yöntemi işe koşulmuştur. Görüşme formunu oluşturan 14 soru 3 tema altında (fiziksel özellikler, müziksel beceriler, kişisel tercih ve özellikler) toplanmıştır. Güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinden alınan görüşler ışığında elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Veriler; tema, kategori, kod ve frekans olarak gruplanmış ve tablolar halinde okuyucuya sunulmuştur. Araştırmanın fiziksel özellikler temasında; öğrencinin, boy-kol ve parmak uzunluğunun, tırnak yapısının, parmak kuvvetinin, üfleli çalgılarda ağız-diş ve dudak yapısının, fiziksel bir engel bulunma durumunun öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın müziksel beceriler temasından ulaşılan sonuç; özel yetenek sınavında yer alan şarkı söyleme, ritim tekrarı, aralık-akor duyma, ezgi tekrarı ve çalgı çalma kategorilerinden alınan puanların öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğudur. Kişisel tercih ve özellikler teması altında ise öğrencinin fiziksel ve işitsel yeterliliklerinin kendi istek ve tercihlerinden daha önemli olduğu; öğrencide disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunması ile birlikte dikkat ve odaklanma düzeyinin de öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğu ulaşılan sonuçlardandır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, çalgı eğitimi, güzel sanatlar lisesi, çalgı seçimi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

THE CRITERIA THAT TEACHERS WHO GIVE INSTRUMENT LESSONS IN FINE ARTS HIGH SCHOOLS LOOK FOR IN THE SELECTION OF INSTRUMENTS FOR STUDENTS

Beyzanur MENEKŞE

Individual instrument lessons included in the music education programs of fine arts high schools, which are vocational music education institutions, are quite important in many respects. Students who succeed in the special talent exam of fine arts high schools choose the instrument they will study for four years with the guidance of their instrument teachers just before starting their high school education. The importance of making the right instrument selection for the student with the guidance of instrument teachers in the instrument selection process cannot be denied. If the general characteristics of the instrument match the physical, auditory, and personal characteristics of the individual, the quality of the education process can be increased, and therefore, the skills and behaviors related to playing the instrument can be acquired at the desired level. This research aims to determine the criteria that instrument teachers working in fine arts high schools in different geographical regions of Turkey look for in instrument selection for students and the reasons for these criteria. The study group of the research consists of 54 different fine arts high schools in different geographical regions of Turkey and 85 teachers who conduct instrument lessons in these schools. This research, based on qualitative research method, is designed with a case study model. The interview method, frequently used in qualitative research, was employed in collecting data for this study. The 14 questions forming the interview form were grouped under 3 themes (physical characteristics, musical skills, personal preference and characteristics). The data obtained from the opinions of instrument teachers at the fine arts high school were analyzed using descriptive analysis. The data were grouped by theme, category, code, and frequency and presented to the reader in tables. Regarding the physical characteristics theme, the study concluded that the student's height, arm and finger length, nail structure, finger strength, mouth-teeth and lip structure in wind instrument playing, and the presence of a physical disability are determining factors in the student's instrument selection. The conclusion reached regarding the musical skills theme is that the scores obtained from the singing, rhythm repetition, interval-chord perception, melody repetition, and instrument playing categories in the special talent exam are determining factors in the student's instrument selection. Under the personal preference and characteristics theme, it was found that the student's physical and auditory abilities are more important than their own wishes and preferences; the findings indicate that the presence of specific conditions in students, such as dyslexia, Down syndrome, or autism, along with their attention and concentration levels, are determining factors in the selection of a musical instrument for that student.

Keywords: Music Education, Instrument Education, Fine Arts High School, Instrument Selection

BÖLÜM 1

Bu bölümde, araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, sayılıları, sınırlılıkları ve tanımları ile ilgili başlıklara yer verilmiştir.

1. GİRİŞ

İnsanlar, sanatın en önemli alanlarından biri olan müziğe, neredeyse her gün istemli ya da istemsiz bir şekilde maruz kalmaktadır. Müzik duygu ve düşünceleri ifade etmekte sıkça tercih edilen bir anlatma sanatıdır ve gündelik hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. Geçmişten günümüze kadar toplumların kültürel özelliklerinin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan, farklı kültürlerin birbirlerini tanımasını kolaylaştıran müzik, her geçen gün gelişmeye ve değişmeye devam etmektedir. Yüzyıllardır içinde bulunduğumuz bu durumun nitelikli bir şekilde süreklilik sağlayabilmesi ve en doğru yollarla geleceğe aktarılması büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu aktarımın planlı ve programlı bir işleyiş ile hayata geçirilmesi geleneğin geleceğe en doğru yollarla taşınmasını mümkün kılacaktır.

İnsanın yaşamında bilgiye ihtiyaç duyması, her gün yeni bir şey öğrenme isteği ve bununla birlikte istenilen yönde davranış değişikliği oluşturma çabası eğitim kavramının hayatın neredeyse her anında var olmasına neden olmaktadır. Şimşek (2007)'e göre eğitim; insan hayatı boyunca devam eden, bireye nasıl yaşaması gerektiğinin öğretildiği, düşünme becerisinin geliştirildiği ve bu doğrultuda davranış değişikliği oluşturan bir süreçtir. Özcan (2014) ise eğitimi insanın doğumundan ölümüne kadar devam eden istendik yönde davranış değişikliği süreci olarak ifade etmektedir.

Günümüzde müziğe artan ilgi ile birlikte müzik eğitimine olan talebin de giderek arttığı söylenebilir. Uçan (1997)'a göre müzik eğitimi bireye kendi yaşantısı içerisinde, belirli amaçlar doğrultusunda müziksel davranışlar kazandırmaktır. Say (2005)'a göre ise müzik eğitimi çocukluktan itibaren başlayarak bireylere müzikal davranışlar kazandırmayı bu davranışları geliştirmeyi amaçlayan bir süreçtir. Müzik eğitimi; genel müzik eğitimi, özengen/amatör müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç türden oluşmaktadır. Genel müzik eğitimi ortak bir müzik kültürünün oluşturulabilmesini ve korunabilmesini amaçlayan herkese yönelik bir eğitim türüdür. Anaokullarında, ilkokullarda, ortaokullarda ve liselerde müfredat dahilinde yürütülmekte olan müzik dersleri genel müzik eğitimine örnek olarak gösterilebilir. Özengen (amatör) müzik eğitimi ise kişinin kendi isteği doğrultusunda bir hobi kazanmak amacı ile gerçekleştirilen müzik eğitim türüdür. Son yıllarda oldukça

yaygınlaşan özengen müzik eğitimi; halk eğitim merkezlerinde, MEB'e bağlı müzik kurslarında, özel ders adı altında evlerde, bireysel ders ya da grup dersleri halinde yapılabilmektedir. Müziği kendisine bir meslek olarak edinmek isteyen ve müzik alanında yetenekli olduğu saptanan kişilere verilen eğitime ise mesleki müzik eğitimi denir. Mesleki müzik eğitimi ülkemizde konservatuvarlarda, eğitim fakültelerine bağlı güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde, güzel sanatlar fakültelerinde, güzel sanatlar liselerinde ve güzel sanatlar ortaokullarında verilmektedir. Mesleki müzik eğitimi alan bireyler, müzik eğitiminin alt boyutlarının da müfredata dahil olduğu çok yönlü bir eğitim almaktadırlar. Bilen (1995) müzik eğitiminin alt boyutlarını, ses eğitimi, müziksel işitme eğitimi, müzik beğenisi eğitimi, yaratıcılık eğitimi ve çalgı eğitimi olarak ele almaktadır.

Çalgı eğitimi müzik eğitiminin en önemli alt boyutlarından biridir. Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin diğer alt boyutlarıyla özellikle de müziksel işitme eğitimi ile bağlantılı olarak ilerleyen ve oldukça emek isteyen zorlu bir süreçtir. Çalgı eğitimine başlanmadan önce dikkat edilmesi gereken en önemli konu birey için doğru çalgının tespit edilmesi ve seçilmesidir. Doğan ve Erdal (2016) çalgı eğitiminin sağlıklı ve verimli şekilde uygulanabilmesi için, bireye yönelik çalgının özenle seçilmesinin kritik bir önem taşıdığını, bununla birlikte çalgı seçiminde çeşitli faktörlerin etkili olduğunu belirtmektedir. Akın ve Yiğit (2023)'e göre doğru çalgı seçimi bireyin fiziksel özellikleri ve yaşı ile doğrudan ilişkilidir. Örneğin; yaylı ve telli çalgılar için parmak yapısı, üfleli çalgılar için dudak ve ağız yapısı önem taşımaktadır. Bireyleri fiziksel özelliklerine uygun olmayan çalgıya yönlendirmek çalgı eğitimi süresinde birçok zorluk yaşamasına sebep olabilmektedir. Ayrıca çalgı seçiminde öğrencinin ilgi ve beğenisi ile birlikte kişilik özellikleri de göz önüne alınmalıdır. Dolayısıyla mesleki müzik eğitimi kurumlarında çalgı eğitimi alan bireyler söz konusu olduğunda doğru çalgı seçiminin önemi yadsınamaz. Barış vd. (2006), müzik eğitimi veren kurumlarda çalgı seçimi yapılacağı zaman fiziksel özelliklerin de değerlendirilmesinin gerekliliğini vurgulamış hatta bu konuda uzman fizyoterapistlerden ve hekimlerden de yardım alınmasını önermiştir.

1.1. Problem Durumu

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan biri olan güzel sanatlar liselerini kazanan öğrenciler, çalgı öğretmenlerinin yönlendirmeleri ile ilk yıllarında bir ana dal çalgısı seçmekte ve çalgı eğitimlerine seçilen çalgı ile başlamaktadır. Derin (2007)'e göre güzel sanatlar lisesinde eğitime başlayan bir öğrenci için çalgı seçimi, öğrencinin mesleki yaşamına yönelik verdiği en önemli kararlardan biridir. Öğrencinin okul hayatının büyük bir kısmı,

seçmiş olduğu çalgıyı kullanmak zorunda olduğu dersler ve etkinlikleri içermektedir. Bu sebeple seçilen çalgının öğrencinin kendini ifade etmesi ya da kendisini kanıtlayabilmesi için büyük bir önem taşıdığını, ayrıca ilerleyen yıllarda müziği meslek olarak yapmaya başladığı zaman bireyin geçim kaynağı olarak en büyük hazinesinin çalgısındaki başarısı olacağını söylemektedir. Ayrıca Derin (2007), öğrencinin seçilen çalgıyı sevmemesi ya da istememesi gibi durumlarda zaman içerisinde uyumsuzluk, can sıkıntısı, isteksizlik ve başarısızlık gibi durumların gözlemlendiğini ifade etmiştir. Öğrenci için seçilen çalgının öğrenci tarafından sevilmesinin önemini ise Tanınmış (2014), şu cümlesiyle ifade etmiştir; “Çalgı çalmak zekâ ve duyguları da kapsayan fiziksel bir aktivitedir. Bir çocuğu bir çalgıyı çalmaya zorlayarak istenilen müzik sevgisini aşlamak imkânsızdır. Bu yüzden çocuklar için doğru çalgı seçimi yapmak onların devam edecek müzik başarısında önemli bir faktördür.”

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak güzel sanatlar lisesinde müzik bölümünü kazanan öğrencilerin çalgı seçimlerinin, akademik başarıları üzerindeki etkisi göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Güzel sanatlar lisesini kazanan öğrencilerin çalgı tercihlerinde hangi durumları gözetererek çalgı tercihi yaptıklarından çok, çalgı öğretmenlerinin öğrencileri ilgili çalgının eğitimine başlatırken ya da ilgili çalgıya yönlendirirken öğrencide ne gibi kriterleri aradığı bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur;

“Güzel sanatlar liselerinde çalgı dersi veren öğretmenlerin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde aradığı kriterler ve nedenleri nelerdir?”

Problem cümlesinden yola çıkarak alt problemler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur;

1. Güzel sanatlar liselerinde çalgı derslerini yürütmekte olan öğretmenler öğrenciye yönelik çalgı seçiminde hangi fiziksel özellikleri aramaktadır?
2. Güzel sanatlar liselerinde çalgı derslerini yürütmekte olan öğretmenler öğrenciye yönelik çalgı seçiminde hangi müziksel becerileri aramaktadır?
3. Güzel sanatlar liselerinde çalgı dersi veren öğretmenler öğrenciye yönelik çalgı seçiminde hangi kişisel tercih ve özellikleri aramaktadır?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada ülkemizde güzel sanatlar liselerinde görev yapmakta olan çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde aradığı kriterlerin neler olduğu ve bu kriterlerin nedenlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bununla birlikte mevcut çalgı seçim yönteminde bulunan eksikliklerinin de ortaya çıkarılabilmesi araştırmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın güzel sanatlar lisesinde görev yapmakta olan çalgı öğretmenlerine ve çalgı tercihi yapacak olan güzel sanatlar liseleri müzik öğrencilerine doğru çalgı seçimi konusunda bir rehber niteliğinde olabileceği düşünülmüştür. Literatürde güzel sanatlar lisesi müzik öğrencilerinin çalgı tercihi ile ilgili araştırmaların olduğu görülse de öğretmenlerin bu konudaki yönlendirmeleri ve hangi kriterleri gözeterek bu yönlendirmeleri yaptıkları ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışmanın hem güzel sanatlar liselerindeki öğrencilerin hem de diğer mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kişiye yönelik doğru çalgı seçimi ile ilgili önemli bir araştırma olduğu düşünülmektedir.

1.3. Sayıtlar

Araştırmada Güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin araştırma sorularına içtenlikle ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma; Türkiye’de 52 farklı şehirde eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren 54 güzel sanatlar lisesi, bu liselerde aktif olarak eğitim vermekte olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 85 çalgı öğretmeni ve araştırma sürecinde ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Güzel sanatlar liseleri: Öğrencilere müzik ve resim alanlarında ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırmak bununla birlikte güzel sanatlar alanlarında nitelikli insan yetiştirmek amacıyla açılan liselerdir.

Çalgı: Müzik yapmak amacıyla kullanılan uyumlu ve güzel ses üretebilen aletlerin genel adıdır.

Kriter: Değerlendirme, seçme veya sınıflandırma için kullanılan ölçütlerdir.

BÖLÜM 2

Bu bölümde, Türkiye’de eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren güzel sanatlar liseleri, bu okullardaki müzik eğitimi sistemi, çalgı türleri ve özellikleri, çalgı seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterler hakkında ve araştırmayla ilişkili farklı çalışmalara yönelik bilgiler verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Güzel Sanatlar Liseleri

Güzel sanatlar liseleri müzik ve resim alanlarında yetenekli olan öğrencilere mesleki eğitim verilen devlet okullarıdır. Ayrıca, sayıları henüz az olsa da son yıllarda tiyatro alanına yönelik öğrenciler de bu okullara kabul edilmektedir. Yıldırım (2019)’a göre güzel sanatlar liseleri öğrencilerin, güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini, özel yetenek gerektiren yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını, alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini amaçlamaktadır. Giderek yaygınlaşan güzel sanatlar liselerinden artık neredeyse bütün illerimizde en az bir tane bulunmaktadır. Güzel sanatlar liseleri öğrencilerini ilgili alana yönelik özel yetenek sınavı yaparak seçer. Bu yetenek sınavlarına başvurabilmek için ortaokul (8.sınıf) mezunu olmak gerekmektedir. Sınavın sonunda yetenek bölümünden alınan puan ile birlikte ortaokul puanı toplanarak öğrencilerin yerleşme puanları belirlenmiş olur. Güzel sanatlar liselerinin eğitim süreleri toplamda 4 yıldır. Öğrenciler bu 4 yıl içerisinde müzik, resim ve bazı illerdeki güzel sanatlar liselerinde tiyatro alanına ilişkin derslerin eğitimi ile birlikte bütün liselerde ortak olan genel kültür derslerinin de eğitimini almaktadır. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümünü kazanan öğrencilere öğretim programında yer alan müzik alanına ilişkin birçok farklı dersin eğitimi verilir. Öğretim programında yer alan müzik dersleri ekler bölümünde listelenmiştir (Ek-1). Bu dersler içerisinde bireysel çalgı dersi ve piyano dersi toplu yapılan dersler değildir. Öğrenciler genellikle bu derslere tek başlarına ya da duruma göre iki kişi olacak şekilde katılırlar. Öğrenciler yetenek sınavından sonra 9. sınıfa başlarken öğretmenlerin yönlendirmeleri ile birlikte bir çalgı seçimi yapar ve dört yıl boyunca bireysel çalgı derslerine seçtiği çalgı ile devam eder.

2.2. Çalgılar ve Türleri

Çalgılar kendi içinde ses üretme biçimlerine, şekillerine, üretim malzemelerine ve kullanıldıkları alanlara göre farklılık gösterir. Çalgıları; üflemeli çalgılar, vurmali çalgılar, tuşlu çalgılar, telli çalgılar ve yaylı çalgılar şeklinde ayırabiliriz. Üflemeli çalgılar adından da anlaşılacağı gibi nefes yoluyla ses üretilen çalgılardır. Yan flüt, obua, saksafon, klarnet, zurna, mey, kaval gibi çalgılar yaygın olarak tercih edilen üflemeli çalgılardandır. Vurmali çalgılar ise baget, el ya da benzer bir araç ile çalgıya vurarak ses oluşturulan çalgılardır. Bu çalgılara davul, zil, timpani, tef, bendir ve darbuka örnek olarak gösterilebilir. Tuşlu çalgılar, üzerinde bulunan tuşlara basılmasıyla ses oluşturan çalgılardır. Piyano, kilise orgu, klavsen tuşlu çalgılara örnek olarak gösterilebilir. Telli çalgılar, çalgı üzerinde gerilmiş tellerin bulunduğu, tellere vurulması ya da tellerin çekilmesi ile ses elde edilen çalgılardır. Gitar, bağlama, kanun gibi çalgılar telli çalgılar sınıfına girer. Yaylı çalgılar olarak adlandırılan keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, kabak kemane, yaylı tambur, kemençe de telli çalgılar grubuna dahil edilebilir. Fakat bu çalgılar şeklinden ve esnekliğinden dolayı yay olarak adlandırılan ve yay üzerindeki kılların tele sürtülmesi yoluyla ses elde edilen çalgılardır.

2.3. Doğru Çalgı Seçimi Kriterleri

Yukarıda, çalgıların gerek görünüm gerekse üretimlerinde kullanılan malzeme ve ses karakteri olarak birbirlerinden birçok farklılıkları olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. İnsanlar da tıpkı çalgılarda olduğu gibi içinde yaşanan kültürel dinamiklerle birlikte fiziksel yapıları ve kişisel özellikleri ile birbirlerinden farklıdır. Dolayısıyla bireylerin, müziğe karşı duyduğu ilgi ve müzikle iç içe olma hevesi düşünüldüğünde kendilerine yakın gördüğü bir çalgının belli disiplinlerini öğrenmesi ve nitelikli bir şekilde çalabilmesi, kültürel yapının etkileriyle ve çalgının bireye uygunluğuyla sağlanabilir. Tanınmış (2014)'a göre her insan birbirinden farklıdır ve kişiye yönelik doğru çalgı seçimi mantıksal bir süreç içinde değerlendirilerek seçilmelidir çünkü kişiyi herhangi bir çalgıya başlatırken en uygun ve doğru çalgıyı seçmenin, kişinin ilerideki çalgı başarısını etkileyecek en önemli faktör olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla çalgı tercihi yapılırken kişinin fiziksel özellikleri, yaşı, müzik geçmişi gibi özelliklerin değerlendirilmesi, kişi için en doğru çalgıyı seçebilmek için oldukça önemlidir. Doğru çalgı seçimi ile birlikte çalgı çalmaya başlama yaşı da çalgı eğitiminde ilerlemeyi etkileyen önemli faktörlerden bir tanesidir. Bazı araştırmacılara göre (Azad, 2023; Göbelez,1996; Pamukçu ve Özer, 2016; Parasız, 2010; Sakar, 1997; Sak Brody, 2020; Uygun, 2019; Yıldız, 2015) çalgı öğrenme süreci zaman isteyen bir süreç olduğu için çalgı çalmaya başlama yaşı ne kadar erken olursa çalgıda ilerleme hızı da o kadar artmaktadır. Çünkü erken yaşlarda çocukların kasları

gelişmeye müsait ve algılarının öğrenmeye açık olmasından dolayı bedensel davranışları çok daha az çaba ile daha kısa sürede kazanabilmektedir. Piyano doğru ve temiz seslerin tuşlarda hazır bulunması, tuşlara basabilmek için çok fazla güce ihtiyaç duyulmaması gibi avantajlarından dolayı çalgılar arasında erken yaşta başlamaya en uygun çalgıdır (Demirova, 2008; Uszler, 2000; Pamukçu, 2016). Özübek (2019) bazı çalgıların teknik açılarından veya boyutları itibariyle erken yaşta başlamaya uygun olmadığını, örneğin nefesli bir çalgı için çocuğun ağız ve diş yapısının oturmuş olması gerektiğini çünkü çocukların diş değiştirdikten sonra bambaşka bir diş ve damak yapısına sahip olabileceklerini ifade etmiştir. Benzer bir şekilde gitar çalgısı için Erim (2016) öğrencinin fiziksel olarak zorlanmayacağı bir yaşta başlaması gerektiğini söylemiştir. Campbell ve Kassner (2014) de bu durumu destekleyerek çocukların ellerinin gitar tellerini kavrayabilecek kadar büyüdüğü zaman gitar çalmaya hazır olabildiklerini ve bu gelişimin de genellikle dokuz yaş civarında meydana geldiğini belirtmiştir.

Çalgıya başlama yaşı ile ilgili yukarıdaki açıklamalar ile beraber bireylerdeki bazı farklı fiziksel özelliklere de dikkat edilmesi çalgı eğitimindeki gelişim açısından olumlu sonuçlar doğurabilir. Ortega (2008) fiziksel uygunluğu, fizyolojik niteliklerin tam kapsamlı olarak bulunması ve insanların fiziksel aktiviteyi gerçekleştirebilmek için kendi yeteneklerine ilişkin elde ettikleri bir dizi nitelik olarak tanımlamaktadır. Yağışan (2008)'a göre çalgı çalabilmek fiziksel bir eylemdir ve ancak insanın kendi fiziksel yapısı ve çalgısının sahip olduğu olanakları iyi tanımasıyla bu eylemin verimli bir şekilde gerçekleşmesi mümkün olur. Fenmen (1991)'e göre çalgıya uygunluk durumunda fiziksel olarak kol uzunluğuna, ellerin yapısına, parmak uzunluğuna, parmakların biçimine, tırnakların şekline dikkat edilmesi gerekmektedir. Örneğin; Uçan ve Günay (1998) keman çalmak isteyen bir bireyde ilk olarak fiziksel özelliklere, el-kol ve parmaklarını kullanabilme becerisine, işitme yetisine ve müziksel işitme yeteneğinin yeterlilik durumuna bakılması gerektiğini ifade etmiştir.

Kaya ve Afacan (2019) çalgı öğrenmeye başlangıç aşamasında yaşanacak fiziksel zorlukların öğrencinin hevesini kırabileceğini bu sebeple öğrencinin ellerinin yapısına, parmak uzunluğuna, tırnak şekline, üfleme için dudak yapısına, dişlerin durumuna, boyut olarak daha büyük çalgılarda kol uzunluğuna vb. pek çok fiziksel özelliğe dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiş, ayrıca ilerleyen süreçte çalgıya karşı fiziksel dezavantajları olan öğrencilerin bedenlerinin çok fazla zorlanmaması gerektiğini de eklemiştir. Tanınmış (2014) çalgı eğitimlerine devam etmeyen kişilerin zamanında fiziksel olarak uygun olmayan bir çalgıyı öğrenmeye teşvik edildiğini bulgularla ortaya koymuştur. Buna göre müzik yeteneğine sahip

olmanın ya da olmamanın değil, yanlış çalgı seçiminin müzik başarısızlığının en yaygın nedeni olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şendurur (2001) bireyler arasındaki fiziksel özellikler ile birlikte zihinsel, ruhsal, güdü, hazır bulunuşluk, kişilik, öğrenme hızı, çalışma alışkanlıkları ve öğrenme biçimi gibi farklılıkların bulunduğunu ve keman eğitimi dersinde öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, öğretmenin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurması gerektiğini ifade etmiştir. Benzer bir görüş olarak Barış vd. (2006) da kişiye uygun çalgı belirlenirken fiziksel yapının önemi kaçınılmaz olsa da kişinin o çalgıya duyduğu istek, motivasyon gibi etmenlerin de kişinin başarısında yadsınamayacak bir öneme sahip olduğunu söylemiştir. Akın ve Yiğit (2023) mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda çalgı seçiminin, akademisyenler ve eğitimciler tarafından öğrencilerin fiziksel özelliklerine uygun olarak ilgi ve yatkınlıkları göz önünde tutularak yapıldığını ve her çalgının belirli bir fiziki koşulu olması sebebiyle mesleki müzik eğitiminde öğrencilerin fiziksel özelliklerinin ön planda tutulmakta olduğunu ifade etmiştir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Doğan ve Erdal (2016) “Senin favori çalgın hangisi? Çalgı tercihini etkileyen demografik ve sosyo kültürel faktörler üzerine bir araştırma” isimli makalesinde belirli demografik ve sosyal değişkenler çerçevesinde insanların çalgı beğenilerini ve tercihlerini etkileyen faktörleri araştırmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu 18-27 yaş arasında 102 erkek 130 kadın (n=232) katılımcı oluşturmuştur. Katılımcılara birbirinden farklı ses sistemleri kullanılarak yazılan 4 tane ezgi, dünyadaki farklı kültürlerden seçilmiş 10 adet farklı çalgı ile dinletilmiş ve çalgıları değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların çalgı beğeni ve tercihlerinde yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü gibi faktörlerin belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akın ve Yiğit (2023) “Özengen müzik eğitimi kurumlarında öğrencilerin çalgı seçimleri üzerine kurum sahibi görüşleri.” isimli makalelerinde özengen müzik eğitimi kurum sahiplerinin görüşlerinden faydalanarak öğrencilerin çalgı seçimlerini etkileyen faktörleri tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu İzmir ilinde bulunan 11 özengen müzik eğitimi kurum sahibi oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre bireye yönelik doğru çalgı seçiminin yapılabilmesinde bireyin fiziksel özellikleri ve yaşı büyük önem taşırsa da bireyin ilgi, beğeni ve kişilik özelliklerinin de bu süreçte dikkate alınması gerekmektedir.

Özübek (2019) “Erken müzik ve keman eğitimi süresince gözlenen fiziksel gelişimler ile karşılaşılması olası sakatlıklar ve önleme stratejileri.” isimli makalesinde küçük yaşta

başlanan müzik ve keman eğitimi sürecinde yaşanabilecek bazı sakatlanmaları ve bu sakatlanmaları önleyebilmek için uygulanabilecek egzersizleri incelemiştir. Çalışmasında bu egzersizlerin sadece erken yaşta çalgı ile tanışan çocuklar için değil her yaştan müzisyenler ve özellikle kemancılar için faydalı olmasını amaçlamıştır. Çalışmanın giriş bölümünde; çalgı seçiminin öneminden bahsetmiş ve bazı çalgıların yapı itibarıyla erken yaşta başlamaya uygun olmadığını aynı zamanda yaş kriterinin ve fiziksel uygunluğun da çalgı seçiminde belirleyici olması gerektiğini belirtmiştir. Birey için doğru çalgı seçiminin; el ve parmakların yapısı, çalgıya duyulan ilgi, müzikal yatkınlık ve müziksel işitme gibi temel unsurlar göz önüne alınarak yapılabileceğini de eklemiştir.

Baycan (2022) “Viyolonsel eğitiminde öğrenci ve çalgı seçimine yönelik uzman görüşlerinin değerlendirilmesi” isimli yüksek lisans tezinde, mesleki müzik eğitimi veren kurumlardaki öğretim görevlilerinin görüşleri doğrultusunda viyolonsel çalgısı için öğrenci seçimi, öğrenciye uygun çalgı seçimi, viyolonsel çalgısının gerektirdiği fiziksel özellikler gibi durumları saptamayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu mesleki müzik eğitimi vermekte olan ve farklı kurumlarda görev yapan 25 viyolonsel eğitimcisi oluşturmaktadır. Araştırmanın genel sonuçlarına bakıldığında mesleki müzik eğitimi vermekte olan kurumlarda çalgı olarak viyolonsel seçen öğrencide viyolonsel çalgısının gerektirdiği bir takım fiziksel özellikler aranmaktadır. Bununla birlikte öğrencinin çalgıya duyduğu sevgi ve ilgi faktörünün bazı fiziksel dezavantaj durumlarının üstesinden gelebileceği, çalgı derslerinin bireysel olarak yürütülmesi dolayısıyla her öğrencinin bireysel farklılıkları ile ilgili duyarlı olunması gerektiği gibi sonuçlara da ulaşmıştır.

Akbudak ve Taşdemir (2021) “Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Bireysel Çalgı Tercihlerini Etkileyen Faktörler” isimli makalesinde, mesleki müzik eğitimi alan lisans düzeyindeki öğrencilerin bireysel çalgı tercihlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama modeli ve nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 5 farklı üniversitenin müzik eğitimi bölümlerinde eğitim görmekte olan lisans 3 ve lisans 4. Sınıf öğrencileri ($f=165$) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla 12 sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; çalgıya duyulan sevgi, çalgıda edinilen tecrübe, çalgı öğretmeni, okulun mevcut imkanları ve o çalgıda sıklıkla tercih edilen müzik türü gibi etmenler öğrencinin çalgı tercihini fazlasıyla etkilemektedir.

Tanınmış (2014) “Çocuklar için doğru çalgı seçiminde Ben-Tovim/Boyd sistemi” isimli makalesinde çocuklar için doğru çalgı seçimi konusunda ebeveynlere yol göstermek amacıyla geliştirilen Ben-Tovim/Boyd sistemini tanıtmayı amaçlamış ve çalgı seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterlere değinmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre Ben-Tovim/Boyd sisteminde en önemli kriter çocuğun çalmak istediği çalgının fiziksel gerekliliklerini karşılayabiliyor olmasıdır bununla birlikte çalgı seçimi yapılırken çocuğun kişilik özellikleri, zihinsel ve işitsel becerileri de çalgı seçiminde önemli bir yere sahip olmalıdır.

Barış vd. (2006) “Çalgı eğitiminde fiziksel yapının önemi” isimli sempozyum bildirisinde çalgı eğitiminde fiziksel yapının getirdiği avantaj ve dezavantajları bununla birlikte keman öğrencilerinin akademik başarıları ile fiziksel özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu lisans düzeyinde eğitim fakültesinde müzik eğitimi görmekte olan 50 keman öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilere alanında uzman fizyoterapistler tarafından çalgıya yönelik anatomik uygunluk normlarının belirlenmesi amacıyla fiziksel değerlendirme testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin fiziksel profillerinin benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Araştırmanın bir diğer sonucu ise kişi için doğru çalgı seçiminde fiziksel yapının ile birlikte çalgıya duyduğu ilgi, istek, motivasyon gibi faktörlerin de etkisi bulunduğudır.

Kaya ve Afacan (2019) “Müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgı tercihlerini etkileyen faktörler” isimli sempozyum bildirisinde, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgı tercihlerini etkileyen faktörler ile ilgili durum tespiti yapmayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu 2 farklı güzel sanatlar fakültesinde okumakta olan 100 tane 1 ve 2. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri anket tipi görüşme formlarının uygulanması ile elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin kendi istek ve tercihlerinin çalgı seçimini doğrudan etkilediği, öğrencilerin fiziksel olarak uygun olmadığı çalgıları tercih etme durumlarında öğretim elemanlarının verdiği bilgiler doğrultusunda çalgı tercihlerinin değişebildiği ve öğrencinin batı müziği ya da Türk müziğine yatkınlık durumunun belirleyici olduğu söylenebilir.

Doğan (2017) “İnsanların çalgı tercihlerini etkileyen faktörler” isimli yüksek lisans tezinde insanların farklı çalgıları tercih ederken hangi faktörlerden etkilendiklerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu Kilis 7 Aralık Üniversitesinde farklı bölümlerde eğitim görmeye devam eden 17-27 yaşlar arası 232 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların 102’sini erkek katılımcılar 130’unu ise kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmanın

verileri anket uygulaması ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bireylerin çalgı seçimleri ile yaş, cinsiyet, aile, dinlenen müzik türü, gelir düzeyi gibi faktörler arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Karakuyu (2019) “Müzik eğitimi alan bireylerin müzikal beğenilerinin çalgı seçimi üzerindeki etkileri” isimli yüksek lisans tezinde, müzik eğitimi alan bireylerin çalgı tercihlerini etkileyen unsurları belirlemek ve kişiye yönelik doğru çalgı seçiminin yapılabilmesi için gerekli olan durumlara yönelik verileri ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu Türkiye üniversitelerinde lisans düzeyinde ve ortaokul düzeyinde güzel sanatlar liselerinde eğitim görmekte olan 300 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre müzik öğretmeni adaylarının seçtikleri müzikal beğenileri ile çalgı seçimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Derin (2007) “Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin çalgı seçim yöntemi, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri” isimli yüksek lisans tezinde güzel sanatlar liselerinde müzik eğitimine başlayacak olan öğrenciler için mevcutta bulunan çalgı seçim yönteminin geliştirilmesi ve daha sağlıklı bir çalgı sisteminin oluşturulabilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde bulunan güzel sanatlar liselerinde müzik eğitimlerine devam eden 283 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri anket uygulaması ile elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre cinsiyet, yaş, fiziksel uygunluk durumu, seçilen çalgıya sahip olma durumu ve dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü gibi faktörlerin öğrencilerin çalgı seçimlerini etkilediği söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç, öğrencilerin büyük çoğunluğunun mevcut çalgı seçim sistemini yararlı bulmadıkları yönündedir.

BÖLÜM 3

Bu bölümde araştırma sürecinde gerçekleşen aşamalar ile ilgili bilgiler aktarılmıştır. Araştırmanın modeli, çalışma gurubu, veri toplama araç ve teknikleri ve verilerin analiz süreci ile ilgili gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ülkemizde güzel sanatlar liselerinde eğitim vermekte olan çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde aradığı kriterler ve nedenlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi işe koşulmuştur. Morgan (1996) nitel yöntem kullanılan araştırmaların incelenen olay veya olgu hakkında derin bir algıya ulaşma gayreti içerisinde olduğunu ifade etmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006)'e göre nitel araştırma, algıların ve olayların gerçekçi ve bütünsel bir biçimde ortaya konmasını amaçlayan veri toplama yöntemi olarak gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi yöntemlerinin kullanıldığı nitel bir süreçtir. Görüşme yönteminde katılımcıların yaşanmışlıkları, deneyimleri, düşünceleri, tercihleri, yorumları, tepkileri gibi gözlenmesi zor olan bilgilere ulaşılmak amaçlanır. Nitel bir araştırma yapılırken bazı araştırma desenlerinden faydalanılmaktadır. Saban ve Ersoy (2019)'a göre bunlar; eylem araştırması, fenomenoloji, durum çalışması, etnografya, anlatı araştırması ve gömülü teoridir. Bu araştırma da durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Durum çalışması; verilerin sistematik bir şekilde toplanması yoluyla bir durum ya da olayın derinlemesine incelenmesini amaçlayan yöntemdir ve elde edilen sonuçlarla olayın neden o şekilde olduğu ayrıca gelecek çalışmalarda nelere odaklanılması gerektiğini ortaya koyar Davey (1991). Durum çalışmaları deneysel çalışmaların aksine karşılaştırma yapmaz, keşfetmeye çalışır. Araştırmacı hipotezi test etmek ya da ilişkileri ispatlamak yerine olayların ve davranışların kategorilerini tanımlamaya çalışır (Hancock ve Algozzine, 2006).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu Türkiye'deki farklı coğrafi bölgelerde eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmekte olan toplam 54 güzel sanatlar lisesi ve bu liselerde görev yapan 85 çalgı öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan 85 öğretmenden 3'ünün araştırma sorularına eksik cevap verdiği tespit edilmiş ve ilgili cevapların araştırma bulgularını manipüle etmemesi adına çalışma grubundan çıkartılması uygun görülmüştür. Sonuç olarak çalışma

grubu 38 kadın 43 erkek öğretmen olmak üzere toplam 82 katılımcıdan oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan güzel sanatlar liselerinin Türkiye'deki coğrafi bölgelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 1. Çalışma gurubunu oluşturan güzel sanatlar liselerinin coğrafi bölgelere göre dağılımı

Şekil-1'e bakıldığında çalışma gurubunu oluşturan güzel sanatlar liselerinin coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Şekil-1'de Akdeniz bölgesinden 7 güzel sanatlar lisesi, Doğu Anadolu bölgesinden 7 güzel sanatlar lisesi, Ege bölgesinden 6 güzel sanatlar lisesi, Güneydoğu Anadolu bölgesinden 7 güzel sanatlar lisesi, İç Anadolu bölgesinden 9 güzel sanatlar lisesi, Karadeniz bölgesinden 9 güzel sanatlar lisesi ve Marmara bölgesinden 9 güzel sanatlar lisesinin çalışma gurubunu oluşturduğu görülmektedir.

Tablo-1 Çalışmaya katılan öğretmenlerin eğitimini vermekte olduğu çalgıların dağılımı

Çalgı Adı	Kişi sayısı
Keman	22
Yan flüt	12
Piyano	11
Bağlama	8
Gitar	7
Kanun	7
Viyola	6
Çello	5
Ud	3
Klarnet	1

Tablo-1'e bakıldığında çalışma gurubunu oluşturan güzel sanatlar lisesi öğretmenlerinin eğitimini vermekte olduğu çalgılara göre dağılımı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden; 22 öğretmenin keman, 12 öğretmenin yan flüt, 11 öğretmenin piyano, 8 öğretmenin bağlama, 7 öğretmenin gitar, 7 öğretmenin kanun, 6 öğretmenin viyola, 5 öğretmenin çello, 3 öğretmenin ud, 1 öğretmenin de klarnet çalgısında eğitim verdikleri görülmektedir.

Tablo-2 Çalışmaya katılan öğretmenlerin coğrafi bölge ve şehir dağılımı

Bölge	Şehir	Okul Adı	Katılımcı	Toplam katılımcı
Marmara bölgesi	Balıkesir	Ayvalık Sebahat-Cihan Şişman Güzel Sanatlar Lisesi	2	10
		T.C. Ziraat Bankası Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	İstanbul	Bakırköy Göksel Baktagir Güzel Sanatlar Lisesi	1	
		Bağcılar Hikmet Barutçugül Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Tekirdağ	Yahya Keman Beyatlı Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Yalova	Yalova Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Sakarya	Sakarya Güzel Sanatlar Lisesi	1	
Bilecik	Bilecik Güzel Sanatlar Lisesi	1		
Bursa	Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi	1		
Ege Bölgesi	İzmir	İzmir Işıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi	3	12
	Manisa	Manisa Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Aydın	Yüksel Yalova Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Muğla	Muğla Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Afyonkarahisar	Afyonkarahisar Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Denizli	Hakkı Dereköylü Güzel Sanatlar Lisesi	1	
Akdeniz Bölgesi	Antalya	Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Güzel Sanatlar Lisesi	2	9
	Osmaniye	Abdurrahman Keskiner Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Mersin	Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Hatay	Bedii Sabuncu Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Kahramanmaraş	Kahramanmaraş Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Isparta	Isparta Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Burdur	Burdur Güzel Sanatlar Lisesi	1	
İç Anadolu bölgesi	Karaman	Karaman Güzel Sanatlar Lisesi	5	16
	Ankara	Ankara Güzel Sanatlar Lisesi	3	
	Konya	Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Çankırı	Selahattin İnal Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Kırıkkale	Kırıkkale Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Aksaray	Aksaray Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Nevşehir	Şehit Demet Sezen Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Kayseri	Kayseri Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Sivas	Muzaffer Sarısözen Güzel Sanatlar Lisesi	1	
Karadeniz Bölgesi	Giresun	Giresun Güzel Sanatlar Lisesi	2	11
	Samsun	İlkadım Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Ordu	Ordu Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Trabzon	Akçaabat Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Kastamonu	Orhan Şaik Gökay Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Karabük	Safranbolu Borsa Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Bartın	Bartın Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Zonguldak	Ereğli Erdemir Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Bolu	Bolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	
Doğu Anadolu Bölgesi	Malatya	Abdulkadir Eriş Güzel Sanatlar Lisesi	3	14
	Elâzığ	Karakaya Güzel Sanatlar Lisesi	3	
	Tunceli	Tunceli Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Van	Van Güzel Sanatlar Lisesi	2	

	Hakkâri	Hakkâri Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	İğdır	İğdır Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Bingöl	Bingöl Güzel Sanatlar Lisesi	1	
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Diyarbakır	Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Batman	TOBB Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Şırnak	Şırnak Güzel Sanatlar Lisesi	2	
	Şanlıurfa	Kazancı Bedih Güzel Sanatlar Lisesi	1	10
	Adıyaman	Şehit Fatih Doğan Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Kilis	Mehmet Abdi Bulut Güzel Sanatlar Lisesi	1	
	Siirt	Takasbank Güzel Sanatlar Lisesi	1	
Toplam				82

Tablo-2 de çalışmaya katılan öğretmenlerin coğrafi bölge ve şehir dağılımlarına yer verilmiştir.

Tabloya göre;

- Marmara bölgesinde bulunan 9 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 10 öğretmen
- Ege bölgesinde bulunan 9 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 12 öğretmen,
- Akdeniz bölgesinde bulunan 7 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 9 öğretmen
- İç Anadolu bölgesinde bulunan 9 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 16 öğretmen
- Karadeniz bölgesinde bulunan 9 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 11 öğretmen
- Doğu Anadolu bölgesinde bulunan 7 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 14 öğretmen
- Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan 7 farklı güzel sanatlar lisesinden toplamda 10 öğretmen

Araştırmanın çalışma gurubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma gurubunu oluşturan öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö23 vb. şeklinde kodlanmış ve çalışmada bu şekilde ifade edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan görüşme yöntemi işe koşulmuş ve görüşme formu hazırlanmıştır. Tekin (2006)'e göre görüşme; araştırma konusunun farklı yönlerini kapsayan, açık uçlu sorular yoluyla katılımcıların ayrıntılı cevap vermesine olanak sağlayan, kişinin duygu, beceri, tecrübe ve bilgilerine ulaşmayı hedefleyen bir veri toplama tekniğidir. Braun ve Clarke (2013) birçok araştırmada görüşme tekniğinin, araştırılan konu ile ilgili farklı bakış açılarının keşfine imkân tanıdığını ve çalışılan konunun derinliğini artırma amaçlı olduğunu ifade etmiştir. Merriam (2015) görüşme formlarını yapılandırma süreçlerine göre yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme formu olarak üç kategoriye ayırmıştır. Bu araştırmanın verilerinin toplanmasında yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Brannigan (1985)'e göre yapılandırılmış görüşme formunun amacı, görüşme sağlanan bireylerden alınan verilerin benzerlik ve farklılıklarını saptamak ve bu veriler ışığında karşılaştırmalar yapabilmektir. Bu

araştırmanın görüşme formu hazırlanırken ilk olarak araştırma konusu ile bağlantılı 23 sorudan oluşan bir soru havuzu oluşturulmuş daha sonra bu soru havuzundan bazı sorular elenerek toplam soru sayısı 14'e indirgenmiştir. Görüşme formunu oluşturan 14 soru; fiziksel özellikler, müziksel beceri, kişisel tercih ve özellikler olmak üzere 3 tema altında düzenlenmiştir. Hazırlanan görüşme formunu (Ek-2) oluşturan sorular müzik alanında uzman 3 öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve son halini almıştır. Görüşme formunu oluşturan sorular Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş ve etik kurul raporu alınmıştır (EK-3). Görüşme soruları Google'ın çevrimiçi form oluşturma aracı olan Google Forms'ta kategorilerine göre düzenlenerek çevrimiçi paylaşımı kolay olan bir görüşme formu haline getirilmiştir. Ardından, görüşme formunu iletebilmek için Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde bulunan güzel sanatlar liselerinin isimleri ve iletişim numaraları tespit edilmiş ve kurumlar liste haline getirilmiştir. Tespit edilen güzel sanatlar liseleri telefon aracılığıyla aranmış, katılımcılara ulaşılmış ve oluşturulan görüşme formu katılımcılara iletilmiştir. Görüşme formu katılımcılara iletilirken; araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, araştırmanın etik kurul izninin bulunduğu, katılımcıların kişisel bilgilerinin etik kurallar gereği gizli tutulacağı, araştırma sorularına içten ve samimi cevaplar vermelerinin araştırma sonucunda elde edilecek bulguların güvenilirliği açısından oldukça önemli olduğu katılımcılara söylenmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2005)'e göre betimsel analizde amaç elde edilen bulguları sistematik bir şekilde düzenleyerek ve yorumlayarak okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce açık bir biçimde betimlenir ardından bu betimlemeler detaylandırılır, yorumlanır, neden sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Tripodi ve Bender (2010)'e göre ise betimsel analiz araştırmacının gözlem, görüşme gibi veri toplama yöntemlerini uygulayarak elde ettiği verileri tanımlaması, açıklayıcı bir biçimde yorumlaması ve özetlemesidir. Bu araştırmada da görüşler yoluyla elde edilen veriler tema, kategori, kod ve frekans olarak sınıflanmış ve bulgular bölümünde açıklamalarıyla tablolar halinde okuyucuya sunulmuştur.

BÖLÜM 4

Bu bölümde araştırmanın çalışma grubundan alınan verilerin analizi sonucunda araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular tablolar ve açıklamaları ile okuyucuya sunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Tablo-3 Öğrenciye yönelik çalgı seçiminde fiziksel özelliklerin belirleyicilik durumu

Tema	Kategori	Kod	Görüşler	f		
Fiziksel Özellikler	Boy- kol ve parmak uzunluğu	Belirleyicidir.	Fiziksel yapının çalgının gerekliliklerini karşılaması gerekmektedir.	50		
			Parmak uzunluğunun normalden uzun ya da kısa olması çalgı öğrenme sürecini olumsuz etkiler.	11		
			Özellikle cello gibi boyutu büyük olan çalgılar için belirleyicidir.	7		
		Belirleyici değildir.	Boy-kol ve parmak uzunluğu belirleyici bir kriter değildir.	9		
			Fiziksel bir engel durumu yoksa belirleyici değildir.	3		
	Tırnak yapısı	Belirleyicidir.	Fiziksel özelliklerinden çok öğrencinin isteği önceliklidir.	2		
			Öğrencinin tırnak yapısı belirleyicidir ve çalgıya uygun olmalıdır.	27		
			Özellikle keman çalgısı için tırnağın geride ve parmak ucunun etli bir yapıda olması gerekmektedir.	7		
			Gitar çalgısı için tırnak yapısı çok önemli bir kriterdir.	7		
			Tırnakların kısa olması yeterlidir.	5		
		Belirleyici değildir.	Öğrencinin tırnak yapısı belirleyici bir kriter değildir.	31		
			Kanun çalgısı parmaklara takılan mızraplar ile çalındığı için tırnak yapısı belirleyici değildir.	3		
			Flüt çalgısı için tırnak yapısı belirleyici bir kriter değildir.	2		
			Parmak kuvveti	Belirleyicidir.	Çalgıdan güzel bir ton elde edebilmek açısından belirleyicidir.	36
					Çello çalgısı için parmakların kuvvetli olması önemlidir.	3
	Keman çalgısında temiz ve güzel ses üretebilmek için parmak kuvveti önemlidir.	3				
	Belirleyici değildir.	Kanun çalgısı için parmakların kuvvetli olması gerekmektedir.		2		
		Parmak kuvveti önemlidir yine de zaman ve çalışma ile geliştirilebilir.		2		
	Üflemlerli çalgılarda Ağız-diş ve dudak yapısı	Belirleyicidir.	Parmak kuvveti zaman içerisinde çalışılan egzersizler ve etütler ile geliştirilebilir.	35		
			Flüt çalgısında tuşlara basmak için parmakların çok kuvvetli olması gerekmiyor.	1		
			Dişlerin sıralı olması, diş aralarında boşluk olmaması ve dudakların ince yapıda olması önemlidir.	52		
			Alanım değil fakat belirleyici olması gerektiğini düşünüyorum	10		
		Belirleyici değildir.	Diş teli gibi ortopedik tedavi gören ya da görebilme ihtimali olan öğrencilere üflemlerli çalgı seçtirmemekteyiz.	3		
			Ağız- diş ve dudak yapısı ile birlikte çene yapısının da önde ya da geride olmaması gerekmektedir.	2		
			Ağız-diş ve dudak yapısı belirleyici bir kriter değildir.	3		
	Fiziksel bir engelin bulunması	Fikrim yok.	Üflemlerli çalgı öğretmeni olmadığım için bilgim yok.	12		
		Belirleyicidir.	Fiziksel engel çalgı çalmayı etkileyecek uzuvlarda ise belirleyicidir.	50		
Çalgı seçimi fiziksel engel durumu göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.			12			
Belirleyici değildir.		Fiziksel engel çalgı çalmayı engellemeyecek uzuvlarda ise belirleyici değildir.	16			
		Öğrencinin engel durumuna yönelik bir program ve teknik uygulamalarla çalgı derslerinde belirli bir seviyeye ulaşılabilir.	4			

Tablo-3’de güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerin, öğrencilere yönelik çalgı seçiminde fiziksel özelliklerin belirleyicilik durumuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Fiziksel

özellikler teması beş kategori altında toplanmıştır. Kategoriler; boy-kol ve parmak uzunluğu, tırnak yapısı, parmak kuvveti, üflemeli çalgılarda ağız-diş ve dudak yapısı ve fiziksel bir engelin bulunması durumu şeklinde belirlenmiştir. Tablodaki bulgulara göre;

- Boy-kol ve parmak uzunluğunun çalgı seçiminde belirleyici olduğunu ifade eden öğretmenler ($f=68$) sayısal olarak çoğunluktadır. Bununla birlikte boy-kol ve parmak uzunluğunun belirleyici olmadığını söyleyen öğretmenler ($f=14$) de olduğu görülmektedir.
- Tırnak yapısı kategorisine bakıldığında tırnak yapısının çalgı seçiminde belirleyici olduğunu söyleyen öğretmenlerin ($f=46$) tırnak yapısının çalgı seçiminde belirleyici olmadığını söyleyen öğretmenlere ($f=36$) göre çoğunlukta olduğu görülmektedir.
- Parmak kuvvetinin çalgı seçiminde belirleyici olduğunu ifade eden öğretmenler ($f=46$), parmak kuvvetinin çalgı seçiminde belirleyici olmadığını ifade eden öğretmenlere ($f=36$) göre sayısal olarak çoğunluktadır.
- Üflemeli çalgılarda ağız diş ve dudak yapısının belirleyici olduğunu belirten öğretmenlerin ($f=67$) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Tabloda sayısal olarak az da olsa üflemeli çalgılarda ağız-diş ve dudak yapısı belirleyici olmadığını belirten öğretmenler ($f=3$) ile birlikte bu konu ile ilgili bir fikri olmadığını belirten öğretmenler ($f=12$) de vardır.
- Çalgı seçiminde öğrencinin fiziksel bir engelin bulunmasının belirleyici olduğunu belirten öğretmenlerin ($f=62$), fiziksel engel durumunun bulunmasının belirleyici olmadığını belirten öğretmenlere ($f=20$) göre sayısal olarak fazla olduğu görülmektedir.

Kategori 1. Çalgı seçiminde Boy, kol ve parmak uzunluğunun belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö73 “Çalınacak enstrüman belirli fiziki özellikler istediği için belirleyici bir etkidir.”

Ö74 “Belirleyicidir. Fiziksel yapısı enstrümanın yapısına uygun olmalıdır.”

Ö10 “Evet (Çok uzun parmaklı veya çok kısa parmaklı klavye hakimiyetinde zorlanabilir).”

Ö13 “Evet. Öncelikli olarak kontrbas çello viyola gibi fiziksel uygunluk gerektiren çalgıları seçeriz.”

Ö42 “Özel bir yapısal problemi anormal büyüklük veya küçüklük yoksa önemli değildir.”

Ö82 “Hayır. İsteği daha önemlidir. Ünlü ve başarılı sanatçılarda fiziki yapının çok da mühim olmadığına dair örnekler mevcuttur.”

Kategori 2. Çalgı seçiminde tırnak yapısının belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö12 “Evet, özellikle kemanda parmak uçları biraz etli olmalı.”

Ö58 “Belirleyicidir. Bazı öğrencilerin tırnak yapısı keman tuşesine dik basım için uygun değildir.”

Ö3 “Evet, gitar seçimi için en önemli kistaslardan”

Ö78 “Evet çünkü uzun tırnak piyano çalmayı zorlaştırır ve her tuşa bastığında tırnak ve tuşun çarpışmasından ses çıkar.”

Ö75 “Evet. Ellerin ve tırnak yapısının enstrümana göre uygun olması gerekmektedir.”

Ö22 “Hayır değildir. Çünkü kanun zaten parmaklara takılan mızraplarla icra edildiği için herhangi bir belirleyici kriter özellik taşımaz.”

Ö6 “Flüt çalgısında tırnak uzunluğu ve yapısı fazla önem arz etmemekle birlikte hijyen açısından tırnakların uzun olmaması konusunda öğrenciye telkinde bulunmaktayım.”

Kategori 3. Çalgı seçiminde parmak kuvvetinin belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö26 “Tabi ki temiz ses üretmek için emin basmak gerekir.”

Ö18 “Evet belirleyicidir. Entonasyon ve ifade etme becerisinde parmak kuvveti hem çaldığı eli hem de yay tuttuğu elde özellikle müzikte ifade konusunda çelloda ciddi etkili oluyor.”

Ö3 “Evet, gitar seçimi için en önemli kısıtlardan”

Ö66 “kesinlikle kemanda yay çekerken özellikle işaret parmağına baskı yapılmalı ve iterken de serçe parmağına baskı yapılmalı.”

Ö22 “Kanun çalgısı seçiminde kesinlikle dikkate alınması gereken, ses kalitesi, teknik gelişim ve çalgıya hâkimiyet açısından belirleyici bir faktördür. Doğru zamanda güçlenmeyen parmak kasları, öğrencinin ilerlemesini yavaşlatır ve çalgıdan soğumasına yol açabilir.”

Ö11 “Belirleyicidir elbette ancak zamanla baskıları kuvvetli bir hale getirebiliriz.”

Ö20 “Çalgı belirlemede çok değil. Eğitim sürecinde geliştirici alıştırmalara güç ve hız kazandırılabilir.”

Ö82 “Başlangıç aşamasında belirleyici olamaz çünkü kas gelişimi sağlanabilir. Parmak kuvveti iyi olan bir birey için bu bir avantajdır fakat kas kuvveti olmayan kişi bunu çalışarak geliştirebilir.”

Ö35 “Çalgı seçimi aşamasında öğrencinin parmak kuvvetini ölçmek için herhangi bir çalışma yapmamaktayım.”

Ö6 “Hayır, çünkü flüt tuşelerinin altındaki pedler sayesinde tuşelere basma konusunda aşırı bir kuvvete ihtiyaç yoktur.”

Kategori 4. Çalgı seçiminde Üflemeli çalgılarda; ağız, diş ve dudak yapısının belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö18 “Bu soruyu çello öğretmeni olduğum için doğru cevaplar mıyım bilmiyorum. Fakat bence flüt çalan öğrenci birazda olsa ince dudak yapısı ve düzgün diş yapısına sahip olmalıdır gibi geliyor. Yine entonasyonla ilgili olduğu düşüncesindeyim.”

Ö2 “Yukarıda belirtiniz bütün kriterler belirleyicidir. Ağız ve dudak yapısı düzgün olmalı, dişleri bakımlı ve sıralı ortopedik açıdan bir sorun yaşamamalı özellikle ön iki diş ayırık olmamalı dudakları ne çok kalın ne çok ince olmamalı ayrıca üfleme deliği oluşturduğunda dudak memesi olmamalı. Buna çeneyi de eklemeniz gerekirdi çene önde ya da geride olmamalı.”

Ö76 “Nefes ile ilgili sağlık sorunu olup olmadığı kontrol edilen bir üflemeli çalgı öğrencisinin sesi çıkartmada ağız ve diş yapısı değil sadece dudak yapısının belirleyici olduğunu düşünüyorum.”

Ö61 “Üflemeli çalgılarda ağız dediğimiz bölge çene ve damak yapısını da kapsayan bölüm aslında. Damak yapısında yarıklık, darlık vb. problemler nefesin doğru akışını engelliyor ayrıca çenenin önde olması ya da çene dudak arasındaki boşluğun çok geniş ve düz olması gibi fiziksel faktörler de ağızlığın doğru oturmamasına, duruş tutusun bozulmasına ve bunun yol açtığı puslu üflemeye neden olmakta. Ayrıca diş yapısına özen göstermemizin en önemli nedeni de ortodonti tedavisi gören öğrencileri ayırt etmek için bu hem çene hem de diş ile ilgili bir husus ve tedavi süreci uzun o nedenle yakın zamanda görmüş ya da görmesi için teşhis konulmuş öğrencileri seçmiyoruz. Diş yapısının düzgün olması da yine hava akışını kesintisiz sağlayabilmek için önemli bu konular belirleyici.”

Ö12 “Üflemeli çalgı öğretmediğim için bu konuda fikir beyanı vermem doğru olmaz.”

Kategori 5. Çalgı seçiminde fiziksel bir engel bulunmasının belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö27 “Elbette çünkü çalgıcı çalarken kullanması gereken bir organında eksiklik varsa öğrencinin çalması mümkün olmayabilir.”

Ö58 “Belirleyicidir. Fiziksel engeli olan öğrencinin vücudunun neresinde fiziksel engeli olduğu değerlendirilip uygun enstrüman seçilmelidir.”

Ö62 “Kesinlikle belirleyicidir. Engeline göre enstrüman seçimi yapmak gerekir. Örneğin Görme engeli olan öğrenciler için yaylı enstrümanlar değil de telli enstrümanlar daha hızlı çözüm verebiliyor.”

Ö73 “Enstrüman çalmasına engel olmasının dışındaki diğer engeller tolere edilebilir”

Ö22 “her çocuk özeldir, fiziksel farklılıklar kesinlikle yetenek gelişimini engelleyen bir engel olarak görülmemelidir. Uygun teknik uyarlamalarla ve sabırla, her öğrenci kendi potansiyelini en iyi şekilde geliştirebilir.”

4.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Tablo-4 Öğrenciye yönelik çalgı seçiminde özel yetenek sınavında öğrencinin göstermiş olduğu müziksel becerilerin belirleyicilik durumu

Tema	Kategori	Kod	Görüşler	f
Müziksel Beceri	Şarkı söyleme	Belirleyicidir.	Öğrencinin müziksel becerisi ile ilgili fikir sahibi olmayı sağlar.	33
			Öğrencinin doğru tonda ve güzel şarkı söyleyebiliyor olması özellikle perdesiz çalgılar için belirleyicidir.	2
			Öğrencinin şarkı söylerken nefes kontrolünün iyi olması üflemeli çalgılar için önemli ve belirleyicidir.	1
	Belirleyici değildir.	Öğrencinin şarkı söyleme kategorisinden aldığı puan belirleyici değildir.	34	
		Lise çağı öğrencilerde ses mutasyonu yaşanması olasıdır. Dolayısıyla belirleyici değildir.	5	
	Ritim Tekrarı	Belirleyicidir.	Öğrenci sınava hazırladığı şarkıyı çalışarak geldiği için belirleyici olmamalıdır.	3
			Öğrencinin ritim tekrarı kategorisinden aldığı puan yüksek ise çalgı eğitimi sürecinde öğrenme kolaylaşır.	59
			Kanun ve sol klarinet çalgıları için ritim tekrarındaki başarısı doğrudan çalgıya uygunluğu belirleyen bir unsurdur.	2
	Belirleyici değildir.	Öğrencinin ritim tekrarı kategorisinden aldığı puan belirleyici değildir.	20	
		Çalgı seçiminde öğrencinin yetenek sınavından aldığı puanlara genelde bakılmıyor, öncelikli olarak öğrencinin fiziki yapısına ve isteğine bakılıyor.	1	
	Aralık-akor duyma	Belirleyicidir.	Öğrencinin iyi bir işitme yetisinin olup olmadığını göstereceği için belirleyicidir.	39
			Aralık-akor duyma kategorisinden aldığı puanın yüksek olması özellikle perdesiz çalgı çalacak öğrencileri seçerken belirleyicidir.	7
			Aralık-akor duyma kategorisinden yüksek puan alan öğrenciler çalgı çalarken avantajlı olmaktadır.	6
	Belirleyici değildir.	Aralık-akor duyma becerisi zamanla ve çalışmayla gelişebilir, bu yüzden belirleyici değildir.	23	
		Ezgi tekrarı	Belirleyicidir.	Öğrencinin iyi bir melodik hafızaya sahip olduğunu göstereceği için belirleyicidir.
Öğrencinin işitme yetisinin iyi olup olmadığını göstereceği için belirleyicidir.	25			
Ezgi tekrarı kategorisinden yüksek puan alan öğrenciler çalgılarında daha hızlı ilerleme kaydederek.	6			
Belirleyici değildir.	Ezgi tekrarı zaman içerisinde çalışarak gelişeceği için belirleyici değildir.	23		
	Çalgı çalma	Belirleyici değildir.	Öğrencinin gelecek yıllardaki çalgı çalma becerisi ile ilgili fikir sahibi olmamızı sağlayacağı için belirleyicidir.	37
Öğrenci çaldığı çalgıyı doğru bir teknik ile çalıyorsa aynı çalgıda devam edebilir fakat teknik olarak yanlış öğrenmiş ise çoğunlukla çalgı değişimi yapmaktayız.			10	
Öğrenci okula başladığı zaman zaten çalgı eğitimi alacak olduğu için belirleyici değildir.			23	
		Daha önceden alınan çalgı eğitiminde çoğunlukla teknik davranışlara dikkat edilmediği için çalgı geçmişi olmaması tercihtir.	7	

Tablo-4’te güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin öğrencilere yönelik çalgı seçiminde özel yetenek sınavında öğrencinin göstermiş olduğu müziksel becerilerin belirleyicilik durumuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Müziksel beceri teması; şarkı söyleme, ritim tekrarı, aralık-akor duyma, ezgi tekrarı ve çalgı çalma olmak üzere 5 kategoriden oluşmaktadır. Tablodaki bulgulara göre;

- Şarkı söylemenin çalgı seçimine yönelik belirleyici olmadığını ifade eden öğretmenlerin ($f=46$) çoğunlukta olduğu görülse de şarkı söylemenin çalgı seçiminde belirleyici olduğunu ifade eden öğretmenlerin ($f=36$) sayısı da oldukça yüksektir. Şarkı söylemenin özellikle perdesiz çalgıların ve üflemeli çalgıların seçim sürecinde belirleyici olduğunu ifade eden öğretmenler ($f=2$) olduğu da görülmektedir.
- Ritim tekrarının çalgı seçiminde belirleyici olduğunu ifade eden öğretmenlerin ($f=61$) sayısının ritim tekrarının çalgı seçiminde belirleyici olmadığını ifade eden öğretmenlerin ($f=21$) sayısına göre çoğunlukta olduğu görülmektedir.
- Ezgi tekrarının çalgı seçiminde belirleyici olduğunu düşünen öğretmenler ($f=59$) ezgi tekrarının belirleyici olmadığını düşünen öğretmenlere ($f=23$) göre sayısal olarak çoğunluktadır.
- Aralık-akor duyma becerisinin çalgı seçiminde belirleyici olduğunu düşünen öğretmenlerin ($f=59$) aralık akor duyma becerisinin çalgı seçiminde belirleyici olmadığını düşünen öğretmenlere ($f=23$) göre çoğunlukta olduğu görülmektedir.
- Çalgı çalmanın belirleyici olduğunu düşünen öğretmenlerin ($f=47$) çalgı çalmanın belirleyici olmadığını düşünen öğretmenlere ($f=35$) göre çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Kategori 1. Çalgı seçiminde şarkı söyleme kategorisinden alınan puanın belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö26 “Evet, doğru tonda şarkı söylemek özellikle perdesiz çalgı eğitimi için önemlidir. Ses üretmede kulağın duyarak hata ya da doğruyu fark edebilmesini sağlar.”

Ö73 “Şarkı söylerken nefes kontrolü sağlanır. Üflemeli çalgılarda nefes kontrolü oldukça önemli olduğu için öğrencinin aldığı puan önemlidir.”

Ö61 “Şarkı söylemek öğrencinin müzikal kulağının en iyi göstergesidir. Ama yaş gurupları olarak ergenlik ses tellerinde de değişim yapmakta(mutasyon) o nedenle belirleyici değildir.”

Ö76 “Hayır. Ezberlenmiş şarkı bana ses duymak yeteneğini tek başına veremez.”

Kategori 2. Çalgı seçiminde ritim tekrarı kategorisinden alınan puanın belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö18 “Evet. Müzikal hafızasının yüksek olduğunu kanıtlar bize. Ve çalgı çalma konusunda iyi bir hafıza daha kolay ve hızlı yol almamızı sağlar.”

Ö22 “Ritim duygusu zayıf olan bir öğrenci, arpejlerde, süslemelerde ve hızlı geçişlerde zorlanır; eserin akıcılığı bozulur. Güçlü bir ritim algısı ise teknik gelişimi hızlandırır ve müzikal ifadeyi daha özgür kılar. Sonuç olarak, ritim puanı, kanun için sadece yardımcı değil, doğrudan çalgıya uygunluğu gösteren temel bir göstergedir.”

Ö61 “Açıkçası belirleyici olması gerekir ama çalgı seçerken öğrencilerin almış olduğu notlar ya da kategoriler hiç gündeme gelmedi. Öncelikle öğrencilerin istekleri, çalgıların belirleyici özellikleri göz önünde bulundurularak öğrencilerin fiziksel yatkınlıklarına bakıldı.”

Kategori 3. Çalgı seçiminde aralık-akor duyma kategorisinden alınan puanın belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö11 “Müziğin temelinde işitme yeteneği olduğunu düşünüyorum bu nedenle Aralık duyma yetisi belirleyici bir etken.”

Ö38 “Keman gibi perdesiz enstrümanların seçiminde bu alanda iyi olan öğrencilerin yönlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Ö15 “Akorları iyi duyması ve algılaması enstrümanını öğrenirken ve çalarken avantaj sağlar.”

Ö69 “Zamanla aralık akort çalışarak geliştirilebilir başlangıç için önemli değildir.”

Kategori 4. Çalgı seçiminde ezgi tekrarı kategorisinden alınan puanın belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö52 “Müzik kulağının genel durumu ile ilgili olduğu için belirleyici.”

Ö18 “Evet. Müzikal hafıza yeteneği çalgı çalma becerisinde de başarıyı yükseltecektir.”

Ö13 “Belirleyici değil. Eğitimi sürecinde eğitimini alacak.”

Kategori 5. Çalgı seçiminde çalgı çalma kategorisinden alınan puanın belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö52 “Çalgı çalma becerisi ile ilgili fikir vermesi açısından belirleyici.”

Ö18 “Kısmen evet. Ama çalgı çalmasa da müzikal yeteneklere sahip olması çalgı çalabileceği anlamına gelir. Fakat çalgı puanı yok ya da düşükse çalgı çalamayacağı anlamına gelmez. Geliştirilebilir ve ilerleme gösterilebilir bir süreci bize işaret eder.”

Ö10 “O kadar değil. Hiçbir şey çalmasa da okula girince öğreneceğinden sorun teşkil etmez.”

Ö27 “Hayır aslında çalmadan gelse daha iyi, yaygın eğitim ile teknik olarak yanlış öğrenilen enstrüman çalma becerisini düzeltmek daha zor olabiliyor.”

Ö32 “Değildir. Daha önce çalgı eğitimini nasıl ve hangi şartlarda aldığı belli değildir. Genel olarak bir kurs merkezinde kısa süreliğine sınava yönelik basit bir parça öğrenme eğitimi alırlar.”

4.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Tablo-5 Öğrenciye yönelik çalgı seçiminde kişisel tercih ve özelliklerin belirleyicilik durumu

Tema	Kategori	Kod	Görüşler	f
Kişisel tercih ve özellikler	Öğrencinin çalgı tercihinin fiziksel ve işitsel yeterliliklerin önüne geçme durumu	Belirleyicidir.	Öğrencinin istek ve tercihleri fiziksel ve işitsel yeterliliklerinin önüne geçmektedir.	15
			Öğrenci istediği çalgıyı çalamadığında motivasyonu ve başarıyı düşüyor.	8
			Öğrenci istediği çalgıda istikrarlı bir çalışma ile iyi yol alabilir bu sebeple öğrencinin istek ve tercihleri önceliğidir.	7
		Belirleyici değildir.	Öğrenci istediği çalgıya fiziksel olarak uygun değil ise fiziksel olarak daha uygun olduğu bir çalgıya yönlendiririm.	48
			Fiziksel ve işitsel yeterlilik ile birlikte orkestra dersindeki çalgı dağılımı da belirleyicidir.	4
	Disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunması	Belirleyicidir.	Disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunması belirleyicidir.	35
			Bu gibi durumlara yönelik özel bir eğitimimiz yok. Dolayısıyla belirleyicidir.	14
		Belirleyici değildir.	Öğrenci farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile çalgısında belirli bir düzeye gelebilir.	33
	Dikkat ve odaklanma düzeyi	Belirleyicidir.	Öğrencinin dikkat ve odaklanma düzeyi belirleyicidir.	38
			Dikkat ve odaklanmada sorun yaşayan öğrenciler ile daha yavaş ilerlemekteyiz	19
		Belirleyici değildir.	Dikkat ve odaklanma düzeyi zaman içerisinde gelişebileceği için belirleyici değildir.	25
		Öğrencinin çalgıya istekli olmasını ve çalgısını sevmesini tercih ederim.	26	
		Çalgı fiyatlarının yüksek olması sebebiyle ailenin maddi durumu belirleyicidir.	9	

Bu kriterler dışında alınan görüşler	Üflemeli çalgılarda, doğru nefes kullanımını sağlayabilmek için öğrencinin akciğerlerinde bir sorun olması belirleyici bir durumdur.	2
	Öğrencinin refleks hızı belirleyicidir.	1
	Keman çalgısı için boyun bölgesinde yağ bezesinin olup olmaması belirleyicidir.	1
	Yan flüt çalgısı için çene yapısı belirleyicidir.	1

Tablo-5’de güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde kişisel tercih ve özelliklerin belirleyicilik durumuna ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Kişisel tercih ve özellikler teması; öğrencinin çalgı tercihinin fiziksel ve işitsel yeterliliklerin önüne geçme durumu, disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunması, dikkat ve odaklanma düzeyi ve bu kriterler dışında alınan görüşler olmak üzere 4 kategoriden oluşmaktadır. Tablodaki bulgulara göre;

- Öğrencinin çalgı tercihinin fiziksel ve işitsel yeterliliklerin önüne geçme durumuna bakıldığında öğrencinin istek ve tercihlerinin fiziksel ve işitsel yeterliliklerinden daha önemli olduğunu belirten öğretmenler ($f=23$) olduğu görülse de öğrencinin fiziksel ve işitsel yeterlilik durumunun istek ve tercihlerinden daha önemli olduğunu belirten öğretmenlerin ($f=52$) sayısal olarak çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte orkestra dersindeki çalgı dağılımının da öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğunu ifade eden öğretmenler ($f=4$) de vardır.
- Disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunmasının belirleyici olduğunu düşünen öğretmenler ($f=49$) çoğunlukta fakat bu durumun belirleyici olmadığını düşünen öğretmenler ($f=33$) de vardır.
- Dikkat ve odaklanma düzeyinin belirleyici olduğunu düşünen öğretmenler ($f=57$) dikkat ve odaklanma düzeyinin belirleyici olmadığını düşünen öğretmenlere ($f=25$) göre sayısal olarak çoğunlukta olduğu görülmektedir.
- Bu kriterler dışında alınan görüşlere bakıldığında; öğrencinin çalgısına ilgi duymasını ve sevmesini belirleyici olduğunu düşünen ($f=26$), öğrencinin ailesinin maddi durumunun belirleyici olabileceğini ifade eden ($f=9$), üflemeli çalgı tercihi durumunda öğrencilerin akciğerlerinde herhangi bir sorunun bulunmaması gerektiğini ifade eden ($f=2$), öğrencinin refleks hızının belirleyici olduğunu ifade eden ($f=1$), keman çalgısının tercih durumunda öğrencinin boyun bölgesinde yağ bezesi olmasının belirleyici olduğunu ifade eden ($f=1$) ve yan flüt çalgısında çene yapısının belirleyici olduğunu düşünen öğretmenlerin ($f=1$) olduğu görülmektedir.

Kategori 1. Çalgı seçiminde istek ve tercihlerin, fiziksel ve işitsel yeterliliklerin önüne geçip geçmemesi durumuna ilişkin görüşler;

Ö58 “Maalesef geçmektedir. Öğrencilerin istedikleri çalgıyı seçememe durumunda çalgıdan uzaklaşma ve bırakma durumları ortaya çıkmaktadır.”

Ö78 “İstekli ve azimli ise istikrarlı bir çalışmayla engelleri aşabilir bunun örnekleri mevcuttur.”

Kategori 2. Çalgı seçiminde öğrencinin disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumunun belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö75 “Çoğu zaman belirleyici oluyor. Özel gereksinimli bireylerin algı düzeyi, bilişsel ve fiziksel becerilerine uygun seçim yapmalarını sağlıyoruz.”

Ö3 “Evet, otizm öğretmeni çok zorlayan engellerden çünkü bu alanda eğitimimiz yok.”

Ö9 “Hayır değildir. Öyle öğrencilerim var. Onlara uygun öğretim yöntem ve teknikleriyle yaklaşırsanız gayet başarılı olabiliyorlar.”

Ö26 “Hayır, özel gereksinimli öğrenciler için ekstra bir durum söz konusu değildir. Ama gözlemlediğim kadarıyla piyanoya daha çok yönlendiriliyorlar.”

Kategori 3. Çalgı seçiminde dikkat ve odaklanma düzeyinin belirleyicilik durumuna ilişkin görüşler;

Ö18 “Kesinle evet. Öğrencinin dikkat ve odaklanma süresi arttıkça öğrenciyle daha fazla ve daha verimli çalışabiliyoruz. Bu sayede ders sonundaki çıktılarımız daha iyi oluyor. İlerleme gösterme açısından da en önemli faktör olduğunu düşünüyorum.”

Ö38 “Enstrüman seçimi okulun ilk haftalarında yapılır ve öğrencilerin Dikkat ve odaklanma düzeylerini bilmediğimiz için bunu dikkate alma şansımız yok.”

Ö82 “Dikkat ve odaklanma düzeyi belirleyici değildir. İlgi ve sevgi varsa zamanla dikkat seviyesi aşamalarla arttırılabilir.”

Ö69 “Zamanla aralık akort çalışarak geliştirilebilir başlangıç için önemli değildir.”

Kategori 4. Çalgı seçiminde, yukarıdaki kriterler dışında alınan görüşler;

Ö14 “Öğrencinin çalgısını sevmesi en önemli kriterler. Çünkü bu iş sevmeden yapılmaz.”

Ö2 “Daha önce de belirttiğim gibi çene yapısı da flüt öğrenci seçimde önemli rol oynar.”

Ö4 “Keman seçiminde öğrencinin boynunda yağ bezesinin bulunup bulunmamasını göz önünde bulundururuz.”

Ö56 “Öğrencinin ailesinin iyi bir çalgı alabilecek maddi durumu olup olmaması önemli.”

Ö33 “Çalgı seçimi yapılırken orkestra dağılımında göz önünde bulundurulur.”

BÖLÜM 5

Araştırmanın bu bölümünde bulgulardan elde edilen sonuçlar ışığında araştırmanın alt problemlerine ilişkin tartışma ve sonuçlara yer verilmiştir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Birinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin genel sonuç, güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin öğrencilere yönelik çalgı seçiminde, öğrencilerin fiziksel özelliklerinin belirleyici olduğu yönündedir. Fiziksel özellikler temasında, öğrencinin el-kol ve parmak uzunluğunun öğretmenlerin çoğunluğu tarafından belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fiziksel özellikler temasında tırnak yapısının öğrenciye yönelik çalgı seçiminde özellikle yaylı çalgılar için belirleyici olması gerektiği sonucu ile birlikte tırnak yapısının öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olmayacağı sonucu da araştırmadan elde edilen sonuçlar arasındadır. Fiziksel özellikler temasında bir diğer alt kategori olan parmak kuvvetinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicilik durumunda ise çalgıdan güzel bir ton elde edebilmek için parmak kuvvetinin belirleyici olduğu ve parmak kuvveti zaman içerisinde çalışarak gelişebileceği için belirleyici olmayacağı yönünde birbiri ile zıt sonuçlara ulaşılmıştır. Üfleli çalgılarda ağız-diş ve dudak yapısının belirleyicilik durumuna baktığımızda üfleli bir çalgı tercihi için dişlerin sıralı olması, diş aralarında boşluk bulunmaması, dudakların ince yapıda olması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Fiziksel özellikler temasının son kategorisi olan fiziksel bir engelin bulunma durumuna bakıldığında çalgı öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun öğrenciye yönelik çalgı seçiminde öğrencinin fiziksel engelinin çalgı çalmayı etkileyecek uzuvlarda bulunmasının belirleyici bir kriter gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ergün ve Tandoğdu Kılıç (2024)'e göre çalgı çalabilmek için bedensel yetilerimiz oldukça önemlidir ve çalgı çalmadaki başarı düzeyimizi parmak uzunluğu, kol uzunluğu gibi fiziksel özellikler yakından etkilemektedir. Yağışan (2002) da sporcularda olduğu gibi müzisyenlerde de branşlarına göre bazı fizyolojik ve psikolojik kriterler aranması gerektiğini, kişinin çalgıyı çalmaya ve çalışmaya istekli olmanın yanında fiziksel uygunluğunun ve fiziksel yeterliliğinin de kişinin çalma performansını etkileyen en önemli faktörler arasında olduğunu ifade etmiştir. Özübek (2019) çalgı seçiminde keman ve piyano çalgıları için dikkat edilmesi gereken ve aranması gereken özelliklerden bazılarının öğrencinin çalgıya ilgili olması, müzikal yatkınlık ve işitme, el-kol ve parmak yapısı şeklinde sıralamıştır. Özübek (2019)'un bu ifadeleri araştırma sonucunda elde edilen birçok farklı sonuç ile paralellik göstermektedir. Courvosier

(1908) benzer bir şekilde boy kol ve parmak uzunluğunun önemini vurgulamış, el-kol ve parmak yapısı büyük olan öğrencilerin keman yerine viyolonsel ya da viyola çalgılarını tercih etmelerinin onlar için daha doğru bir karar olacağını belirtmiştir. Baycan (2022) de viyolonsel çalgısı için öğrenci seçiminde bütün vücut ölçüleri ile birlikte boy-kol ve parmak uzunluğunun dengeli olmasının, tırnakların geride ve parmak uçlarının etli olmasının, fiziksel bir rahatsızlığın bulunmamasının viyolonsel çalgısı için olumlu etkilerinin olabileceği fakat parmaklar arasında dengesizliklerin bulunmasının, serçe parmağın çok kısa olmasının, tırnakların uzun ve parmak uçlarının etsiz olmasının, ellerin ve parmakların güçsüz olmasının viyolonsel çalgısı için olumsuz sonuçlar doğurabileceği sonucuna ulaşmıştır. Baycan (2022)'in viyolonsel çalgısının seçiminde dikkat edilmesinin olumlu sonuçlar doğurabileceğini ifade ettiği fiziksel özelliklerin elde edilen sonuçlar ışığında diğer yaylı çalgılar için de geçerli olduğu düşünülebilir. Tanınmış (2014) bireyin çaldığı çalgı ile fiziksel olarak yakın ebatlarda olmasının ve bireyin vücut ölçüleri ile uyumlu bir çalgı ile çalgı eğitimine başlamasının birey için daha doğru olacağını ifade etmiştir. Tanınmış (2014, s.4) ayrıca, fiziksel uygunluğun çalgı eğitimi sürecinde bir yapı taşı olduğunu, öğrencinin strese girmeden veya rahatsızlık yaşamadan çalgının gerekliliklerini yerine getirerek keyifli bir eğitim süreci içinde bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Benzer bir şekilde Orhan (2009) da çalgı eğitimine başlanma sürecinde dikkat edilmesi gereken en önemli koşulun kişinin fiziki yapısına uygun boyutta çalgı seçimi yapılması olduğunu söylemektedir. Barış vd. (2006)'e göre çalgı çalma sürecinde doğru ve temiz ses üretmemizi sağlayan kulaklarımız ile birlikte ellerimizdir bu sebeple ellerimizin yapısı, parmak uzunluğu, tırnak yapısı, el kaslarının duyarlılığı gibi faktörler çalgıdaki ses üretimimizi doğrudan etkiler. Dolayısıyla bir öğrenciyi herhangi bir çalgıya başlatma sürecinde öğrencinin fiziksel yapısının doğru tahlil edilmesi, fiziksel yapısının uygun olduğu bir çalgı ile çalgı eğitimine başlaması öğrencinin ilerleyen dönemlerdeki başarısı, çalgı çalarken fiziksel olarak rahat etmesi ve öğrencinin mutluluğu için atılacak en önemli adım olacaktır. Quarrier'e (1993) göre koordinasyon, dayanıklılık, esneklik, kuvvet, hız gibi bazı fiziksel özellikler çalgı çalma performansı ile doğrudan ilişkilidir. Barış vd. (2006) özellikle konservatuvar, güzel sanatlar lisesi gibi erken yaşta çalgı eğitimine başlanılan kurumlarda öğrencinin bedensel yapısının, zaman içerisindeki fiziksel gelişim süreçlerinin iyi tanınmasının duruma göre öğrencilerin ilerleyen dönemlerde farklı çalgılara yönlendirilebilmesi açısından yararlı olacağını ifade etmiştir. Leblebicioğlu (2005) da konservatuvar öğrencilerinin çalgı seçiminde öğrencinin tercih ve yetenekleri ile birlikte fiziksel özelliklerinin de göz önüne alınması gerektiğini ve bu konuda ilgili tıp dallarından danışmanlık istenmesinin uygun olacağını ifade etmektedir.

Araştırmanın birinci alt probleminden elde edilen sonuçlara göre;

- Öğrencinin el-kol ve parmak uzunluğu öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin tırnak yapısı özellikle yaylı çalgılar alanında öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin parmak kuvveti çalgıdan güzel ton elde edebilmek açısından öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin parmak kuvveti süreç içerisinde gelişebileceği için öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici değildir.
- Üflemeli çalgılar alanında öğrencinin dişlerin sıralı olması, diş aralarında boşluk bulunmaması ve dudakların ince yapıda olması öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin fiziksel bir engelinin olması durumunda ilgili fiziksel engelin çalgı çalmayı etkileyecek uzuvlarda bulunması öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin genel sonuç öğrencinin fiziksel özelliklerinin çalgısının gereklilikleri ile uyumlu olması yönündedir. Bu genel sonuç yukarıda açıklamalarına yer verilen farklı araştırmacıların çalışmalarından ortaya çıkan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

5.2. İkinci alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin genel sonuç, güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde, öğrencinin müziksel becerilerinin belirleyici olduğu yönündedir. Müziksel beceri temasında doğru ve güzel şarkı söylemenin, öğrenciye yönelik çalgı seçiminde öğrencinin müziksel becerilerine ilişkin fikir verebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Şendurur (2001, s.150)'a göre özellikle geçmiş müzikal yaşantılar, çalgı öğreniminde ilerlemeyi hızlandırmaktadır. Bununla birlikte şarkı söylemenin özellikle üflemeli ve yaylı çalgıları tercih eden öğrencilerin çalgı seçiminde belirleyici olduğu da bu araştırmadan elde edilen sonuçlar arasındadır. Riviere (1996)'e göre özellikle yaylı çalgı eğitiminde çalgıyı çalan kişinin sesleri basacağı yerlerin belli olmaması ve buna bağlı olarak da yanlış ses çıkma olasılığının yüksek olması sebebiyle öğrencinin gelişmiş bir işitme yetisinin bulunması gerekmektedir. Riviere (1996) ayrıca yaylı çalgı öğrencilerinin entonasyon hatalarının azaltılması ve müzikal ve tonal algılarının geliştirilmesi için çalgı derslerine şarkı söyleme

etkinliklerinin eklenmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Benzer bir şekilde Demirbacak (2019)'a göre yaylı çalgıların başlangıç düzeyinde, doğru ve güzel şarkı söyleyebiliyor olmak entonasyonu olumlu şekilde etkilemektedir ve yaylı çalgı eğitimini kolaylaştırmaktadır. Araştırmanın diğer bir sonucunda öğrencilerin özel yetenek sınavında ritim tekrarı, aralık-akor duyma ve ezgi tekrarı kategorilerinden almış olduğu puanlar öğrencilere yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir. Yıldırım (2010) da yaptığı araştırmada çalışma grubunu oluşturan öğrencileri belirlerken, öğrencilerin tek ses tekrarlama becerisi, ezgi tekrarlama becerisi, ritim tekrarlama becerisi, şarkı söyleme becerisi ve fiziksel uygunluklarını gözetmiş ve çalışma grubu öğrencilerini bir elemeden geçirmiştir. Courvoisier (1908) de keman çalgısı özelinde, genellikle müzikal teknik yetenek olarak adlandırılan bir beceri ön eğilimine sahip olunması gerektiğini belirtmektedir. Müziksel beceri temasında özel yetenek sınavında bir çalgı çalmanın, öğrencinin geçmiş müzik yaşantısı ve hazır bulunuşluğu ile ilgili fikir verebileceği için öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan elde edilen bir diğer sonuç ise öğrencinin özel yetenek sınavında çaldığı çalgıyı doğru bir teknik ile çalabiliyor olmasının da öğrenciye yönelik çalgı seçiminde oldukça etkili olduğudur. Uslu (2012)'ya göre mesleki müzik eğitiminin ilk adımı olan güzel sanatlar lisesinde eğitim görmeye başlayacak öğrencinin daha önce almış olduğu özel müzik eğitiminin niteliği oldukça önemlidir. Çünkü niteliksiz geçmiş müzikal yaşantı ile yanlış ya da eksik teknik-müzikal beceriler gelişebilir. Yanlış gelişen bu beceriler çalgı eğitimi sürecinde olumsuzluklara neden olarak öğrencinin motivasyonunu ve dolayısıyla öğrencinin çalgısına karşı olan tutumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Şendurur (2001)'a göre öğrencinin bilgisi, zekâsı, yetenekleri, ilgileri, alışkanlıkları, değerleri, yanlış veya doğru tecrübeleri vb. onun öğrenmeye hazır bulunuşluğunu açıklayan unsurlardır ve çalgı eğitiminde etkili bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencinin hazır bulunuşluğunun tespit edilmesi oldukça önemlidir.

Araştırmanın ikinci alt probleminden elde edilen sonuçlara göre;

- Öğrencinin doğru ve güzel şarkı söyleyebilmesi öğrencinin müziksel becerilerine ilişkin fikir vermesi açısından özellikle üflemeli ve yaylı çalgılarda öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin özel yetenek sınavında ritim tekrarı, aralık-akor duyma ve ezgi tekrarı kategorilerinden almış olduğu puanlar öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.

- Öğrencinin özel yetenek sınavında çalgı çalması hazır bulunuşluğu ile ilgili fikir verebileceği için öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin özel yetenek sınavında çaldığı çalgıyı doğru bir teknik ile çalabilmesi öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin genel sonuç öğrencinin müziksel becerilerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğu yönündedir. Bu genel sonuç yukarıda açıklamalarına yer verilen farklı araştırmacıların çalışmalarından ortaya çıkan sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

5.3. Üçüncü alt probleme ilişkin tartışma ve sonuç

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin genel sonuç, güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde kişisel tercih ve özelliklerin belirleyici olduğu yönündedir. Öğrenciye yönelik çalgı seçiminde fiziksel ve işitsel yeterliliklerin öğrencinin istek ve tercihlerinin önüne geçme durumuna bakıldığında öğrencinin fiziksel ve işitsel yeterlilik durumunun, istek ve tercihlerinden daha önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat, Derin (2007)'e göre bir öğrencinin çalgısını sevmemesinin en önemli sebeplerinden biri öğrencinin çaldığı çalgıyı kendisinin seçmemesidir. Öğrenci sevdiği ve kendi isteğiyle seçtiği bir çalgı ile çalgı eğitimine başlar ise çalgı eğitiminde hızla ilerleyecektir. Benzer bir şekilde Tanınmış (2014) da bir öğrenciyi çalgıyı çalmaya zorlayarak istenilen müzik sevgisini aşılamanın neredeyse imkânsız olduğunu ifade etmiştir. Uslu (1908)'ya göre çalgı öğretiminin temel amaçları öğrencinin müzik duyarlılığı açısından gelişmesini sağlayabilmek, aslında bir araç durumundaki çalgıdan yararlanarak öğrenciye müziği sevdirmek ve öğrencinin yaptığı işten zevk alıyor olmasına katkıda bulunmaktır. Döğer ve Kılıç (2016)'a göre çalgı seçiminde kendi isteği etkili olan öğrencilerin çalgı puanları daha yüksek olmaktadır dolayısıyla öğrencilere yönelik çalgı seçimi yapılırken öğrencinin isteğinin öncelikli olması ileriye dönük olumlu sonuçlar doğurabilir. Erim (2016)'e göre öğrencilerin bir çalgıya başlayıp daha sonrasında çaldığı çalgıdan hatta müzikten soğumasının en büyük sebeplerinden biri çalmak istemediği bir çalgıyı çalması için ısrar edilmiş olmasıdır. Bu sebeple öğrenciler çalmak istemedikleri bir çalgıyı çalmaya ve öğrenmeye zorlanmamalıdır. Topaloğlu (2021)'na göre de müzik eğitimi bölümlerinde oluşturulan bireysel çalgı seçim komisyonlarının öğrencilerin taleplerini dikkate alması öğrencilerin başarısına olumlu katkı sağlamaktadır. Öğrencinin fiziksel ve işitsel yeterlilik durumunun, istek ve tercihlerinden daha önemli olması sonucunun yukarıda açıklamalarına yer verilen farklı araştırmacıların çalışmaları ile zıtlık göstermesi

oldukça düşündürücüdür. Kişisel tercih ve özellikler temasından elde edilen bir diğer sonuç ise öğrencilerin çalgı seçiminde okul orkestra düzeninin de göz önünde bulundurulduğu yönündedir. Akbudak ve Taşdemir (2021)'de yapmış oldukları çalışmada müzik bölümlerinde oluşturulan orkestralar için ihtiyaç duyulan keman öğrenci sayısının diğer çalgılara göre daha çok olmasından dolayı öğrencilerin bireysel çalgılarının keman olarak belirlendiği ve keman öğrencilerinin çoğunlukta olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Araştırma sonucunda disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunmasının öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğu söylenebilir. Dikkat ve odaklanma düzeyinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyici olduğu da bu araştırmanın bulgularından elde edilen bir başka sonuçtur. Bu kriterler dışında çalgı seçiminde belirleyici olduğu düşünülen öğretmen görüşlerine göre; öğrencinin çalgısına ilgi duyması ve sevmesi, öğrencinin refleks hızı, üflemeli çalgılar için akciğerlerin sağlıklı olması, yan flüt çalgısı için çene yapısının uygunluğu, ailelerin maddi durumu, keman çalgısı için öğrencinin boyun bölgesinde yağ bezesi bulunmaması önem taşımaktadır. Dal (2019)'a göre bazı durumlarda çalgı tercihinde bulunan öğrenciler, kendi ekonomik koşullarına bağlı olarak çalgı seçimi yapmak zorunda kalabilirler. Dolayısıyla öğrencilerin fiziki özelliklerine uygun olan ve kendi istedikleri çalgıları seçemedikleri durumlarda çalgı eğitimi sürecinin olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminden elde edilen sonuçlara göre;

- Öğrencinin fiziksel ve işitsel yeterlilik durumu öğrenciye yönelik çalgı seçiminde kendi istek ve tercihlerinden daha önemlidir.
- Öğrencinin disleksi, Down sendromu, otizm gibi özel bir durumun bulunması öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin dikkat ve odaklanma düzeyi öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Güzel sanatlar liselerinde okul orkestra düzeninin sayısal gereklilikleri öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin çalgısına ilgi duyması ve çalgısını sevmesi öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencinin refleks hızı öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Üflemeli çalgılar alanı için akciğerlerin sağlıklı olması öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.

- Yan flüt çalgısı için çene yapısı öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Öğrencilerin ailelerinin maddi durumu öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.
- Keman algısı için öğrencinin boyun bölgesinde yağ bezesi bulunmamalıdır. Bu ve benzeri durumlar öğrenciye yönelik çalgı seçiminde belirleyicidir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin genel sonuç öğrencinin kişisel tercih ve özelliklerinin çalgı seçiminde belirleyici olduğunu gösterse de yukarıdaki farklı araştırmacıların çalışmalarından ortaya çıkan sonuçlar bu durumun aksi yönündedir. Oysa ki araştırmanın birinci alt problemine ilişkin sonuçlara bakıldığında öğrenciye yönelik çalgı seçiminde araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrencinin fiziksel özelliklerini ağırlıklı olarak ön planda tuttuğu görülmüştür. Dolayısıyla öğrenciye yönelik çalgı seçiminde öğrencinin kendi isteği elbette ki göz ardı edilmemelidir fakat fiziksel özelliklerin de çalgı eğitimi sürecinde beceri gelişimi açısından önemi yadsınamaz.

5.4. Öneriler

- Güzel sanatlar lisesi öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde, öğrencinin fiziksel özelliklerini göz önünde bulundurmaları ve çalgı seçimi sürecinde alanında uzman fizyoterapistlerden destek almaları doğru çalgı seçimine yardımcı olabilir.
- Güzel sanatlar lisesi öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde öğrencinin istediği çalgı ile fiziksel özelliklerinin uyumlu olmaması durumunda çalgı öğretmenlerinin öğrenciye bu durumu tatlı bir dille anlatması ve fiziksel olarak uygun olduğu çalgıya yönlendirmesi faydalı olabilir.
- Güzel sanatlar lisesi çalgı öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde, üflemeli ve yaylı çalgılara yönlendirilecek öğrencilerin şarkı söyleme ve ezgi tekrarı gibi müziksel becerilerinin ön planda tutulması doğru çalgı seçiminde faydalı olabilir.
- Güzel sanatlar lisesi öğretmenlerinin öğrenciye yönelik çalgı seçiminde, öğrencinin istek ve tercihleri tamamen yok sayılmadan fiziksel özellikler ve müziksel becerileri de göz önünde tutarak çalgı seçiminin yapılması öğrencinin motivasyonunun artması açısından faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

- Akbudak, H., & Taşdemir, T. (2021). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalgı tercihlerini etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(2), 285–296. <https://doi.org/10.22252/ijca.1035341>
- Akgül Barış, D., Acay, S., Avcı, Ş., & Yılmaz, A. N. (2006). Çalgı eğitiminde fiziksel yapının önemi. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirileri içinde* (26–28 Nisan 2006). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Akın, S., & Yiğit, E. F. (2023). Özengen müzik eğitimi kurumlarında öğrencilerin çalgı seçimleri üzerine kurum sahibi görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 1511–1532. <https://doi.org/10.51460/baebd.1393222>
- Azad, D. (2023). *8–11 yaş grubu çocuklarda viyolonsel eğitiminde kullanılan öğretim yöntemleri ve metotlara yönelik öğretim elemanı görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Baycan, B. Y. (2022). *Viyolonsel eğitiminde öğrenci ve çalgı seçimine yönelik uzman görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.
- Bilen, S. (1995). *İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Brannigan, G. G. (1985). The research interview. In A. Tolor (Ed.), *Effective interviewing*. Charles C. Thomas Publisher.
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Sage.
- Campbell, P. S., & Kassner, C. S. (2014). *Music in childhood* (4th ed.). Cengage Learning.
- Courvoisier, C. (1908). *The technics of violin playing*. Charles Scribner's Sons.
- Dal, B. (2019). *Lisans düzeyinde eğitim veren Türk müziği devlet konservatuvarlarında meslek çalgısı tercih sebebini etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Davey, L. (1991). The application of case study evaluations. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 2(9).
- Demirbacak, N. K. (2019). *Viyolonsel eğitiminin başlangıç aşamasında tekerlemelerin ve Türk çocuk şarkılarının kullanımına yönelik eğitimci görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi.
- Demirova, G. (2008). Piyano eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin dikkat toplama yetisine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 58–69.

- Derin, U. Y. (2007). *Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin çalgı seçim yöntemi, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Doğan, T. (2017). *İnsanların çalgı tercihlerini etkileyen faktörler* (Yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, T., & Erdal, B. (2016). Senin favori çalgın hangisi? Çalgı tercihinin etkileyen demografik ve sosyo-kültürel faktörler üzerine bir araştırma. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 6050–6070.
- Döğer, D. Ö., & Kılıç, D. (2016). Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin çalgı başarıları ile umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3). <https://doi.org/10.19160/e-ijer.55229>
- Ergün, G., & Tandoğdu Kılıç, S. (2024). Müzik eğitiminde özengen çalgı eğitimi süreci: Keman dersi örneği. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(107), 963–968. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11243238>
- Erim, A. (2016). Gitar eğitiminde başlangıç yaşı ve kritik dönem olgusu. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(1), 169–178. <https://doi.org/10.20488/www-std-ankara-uni-tr.291264>
- Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin el kitabı*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Göbelez, C. (1996). *Çalgılar dünyasında keman*. Liszt Müzikevi Yayınları.
- Hancock, R. D., & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. Teachers College Press.
- Karakuyu, M. (2019). *Müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal beğenilerinin çalgı seçimi üzerindeki etkileri* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Kaya, E. E., & Afacan, Ş. (2019). Müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgı tercihlerini etkileyen faktörler. *6. Uluslararası Güzel Sanatlar Sempozyumu (ASOS) Bildirileri* içinde (s. 2). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi.
- Leblebicioğlu, G. (2005). Enstrümantalist müzisyenlerde el sorunları. *Müzisyen Sağlığı Günleri I*.
- Merriam, S. B. (2015). Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study. In *Handbook of research on scholarly publishing and research methods* (pp. 125–140). IGI Global.
- Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research* (16th ed.). Sage Publications.
- Orhan, Ş. Y. (2009). Anadolu güzel sanatlar liseleri (AGSL), çalgı viyolonsel eğitiminde 9. sınıflara yönelik temel davranışların kazandırılması ile ilgili yaklaşımlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 361–366.
- Ortega, F. B., Ruiz, J. R., Castillo, M. J., & Sjörström, M. (2008). Physical fitness in childhood and adolescence: A powerful marker of health. *International Journal of Obesity*, 32, 1–11.

- Özan, M. B. (2014). Temel kavramlar. M. Taşpınar (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde. Edge Akademi.
- Özübek, A. (2019). Erken müzik ve keman eğitimi süresince gözlenen fiziksel gelişimler ile karşılaşılması olası sakatlıklar ve önleme stratejileri. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 1(2), 15–46.
- Özübek, A. (2019). Erken müzik ve keman eğitimi süresince gözlenen fiziksel gelişimler ile karşılaşılması olası sakatlıklar ve önleme stratejileri. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 1(2), 15–46.
- Pamukçu, Ö. S. M. C. (2016). Çocuklarda piyanoya başlangıç yaşı ve müzik eğitiminde kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, (7), 29–38.
- Parasız, G. (2010). Eğitim müziği eksenli keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin tespitine yönelik bir çalışma. *Sanat Dergisi*, (15), 19–24.
- Quarrier, N. F. (1993). Performing arts medicine: The musical athlete. *Journal of Orthopaedic & Sports Physical Therapy*, 17(2), 90–95.
- Riviere, J. (1996). Singing strings. *Teaching Music*, 3(6), 36–38.
- Saban, A., & Ersoy, A. (2019). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Anı Yayıncılık.
- Sak Brody, Z. (2020). Suzuki erken yaş keman eğitiminde çalışma ve ders uygulamaları. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26(Müzik Özel Sayısı), 390–395. <https://doi.org/10.32547/ataunigsed.586145>
- Sakar, M. H. (1997). *Viyolonsele başlarken çalgı tekniği için gerekli olan temel metotların dökümü ve bunların analizi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şendurur, Y. (2001). Keman eğitiminde etkili öğrenme-öğretme yöntemleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 145–155.
- Şimşek, S. (2007). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. N. Saylan (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde. Anı Yayıncılık.
- Tanınmış, G. (2014). Çocuklar için doğru çalgı seçiminde Ben-Tovim/Boyd sistemi. *Fine Arts*, 9(4), 175–180. <https://doi.org/10.12739/10.12739>
- Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(13), 101–116.
- Topaloğlu, T. (2021). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı seçimini etkileyen unsurların öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *TEBD*, 19(2), 788–809. <https://doi.org/10.37217/tebd.873044>
- Tripodi, S., & Bender, K. (2010). Descriptive studies. In B. A. Thyer (Ed.), *The handbook of social work research methods* (pp. 120–130). Sage Publications.

- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar, ilkeler ve yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A., & Günay, E. (1980). *Çevreden evrene keman eğitimi 1*. Önder Matbaa.
- Uslu, M. (1998). Çalgı ve duygusal eğitim. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10, 279–286.
- Uslu, M. (2012). Nitelikli keman eğitimine yönelik yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 1–11.
- Uzler, M., Gordon, S., & Mach, E. (2000). *The well-tempered keyboard teacher* (2nd ed.). Schirmer Books.
- Uygun, C. (2019). *3–14 yaş grubu çocuğunun çalgı eğitiminde ailenin rolü* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.
- Yağışan, N. (2002). Farklı bir alanın profesyonel sporcuları müzisyenler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Yağışan, N. (2008). *Keman çalmanın biomekanik analizi*. Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E. (2019). Bilim sanat merkezi resim alanı öğrencilerinin güzel sanatlar lisesi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Ege Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1–19.
- Yıldırım, K. (2010). Kodaly yönteminin ilköğretim öğrencilerinin keman çalma becerisi üzerindeki etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 140–149.
- Yıldız, F. (2015). Lavignac'ın müzik eğitimi ve keman eğitimine ilişkin görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1–10.

EKLER

EK-1 Güzel sanatlar lisesi öğretim programı

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK						
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9.	10.	11.	12.	
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	4	4	4	4	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR	1	1	1	1	
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
	BATI MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI *	2	2	3	3	
	TÜRK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	2	2	
	ÇALGI EĞİTİMİ	4	2	4	4	
	BAĞLAMA/KANUN/PIYANO	2	2	2	2	
	ÇOK SESLİ KORO		2	2	2	
	ÇALGI TOPLULUKLARI	-	-	4	4	
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	-	-	2	
TÜRK İSLAM MUSİKİSİ	-	-	-	1		
TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ	-	-	-	1		
TÜRK VE BATI MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	2			
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		39	40	35	35	
SEÇMELİ DERSLER	AKADEMİK ÇALIŞMALAR	SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
		TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	(3)(5)	(3)(5)
		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	-	-	-	(2)(4)
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ BATI MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI (2)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI (2)	-	-	(1)(2)	(1)(2)

	SEÇMELİ TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI (2)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	TOPLU SES EĞİTİMİ	1	-	-	-
	TEMEL PİYANO (2)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ PİYANO (2)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ TÜRK HALK MÜZİĞİ KORO (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORO (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	MÜZİK KÜLTÜRÜ (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	HALK DANSLARI VE MÜZİKLERİ (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	ÇALGI BAKIM VE ONARIMI (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
İNSAN, TOPLUM VE BİLİM	FEN BİLİMLERİ UYGULAMALARI (2)	-	-	(2)(3)	(2)(3)
	MATEMATİK UYGULAMALARI (2)	-	-	(2)(3)	(2)(3)
	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI (2)	(2)	(2)	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM (4)	1	(1)(2)	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)
	PROJE TASARIMI VE UYGULAMALARI (4)	(2)	(2)	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
	DÜŞÜNME EĞİTİMİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	-	-
	DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	1	1	1
	SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM VE GIDA GÜVENLİĞİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	İKLİM, ÇEVRE VE YENİLİKÇİ ÇÖZÜMLER (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TEMEL HUKUK BİLGİSİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	METİN TAHLİLLERİ (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)	(2)	(2)(4)(6)	(2)(4)(6)
	OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	2	2	2	2
	TÜRK DÜNYASI COĞRAFYASI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	ORTAK TÜRK EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
ORTAK TÜRK TARİHİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
DİN, AHLÂK VE DEĞER	KUR'AN-I KERİM (4)	2	2	2	2
	KUR'AN-I KERİM'İN ANLAM DÜNYASI (2)	-	-	2	2
	PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TÜRK DÜŞÜNCE TARİHİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	KLASİK AHLAK METİNLERİ (3)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
KÜLTÜR, SANAT VE SPOR	ADABI MUAŞERET (1)	(1)(2)	(1)(2)	-	-
	TÜRK SOSYAL HAYATINDA AİLE (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	(2)	(2)	(2)(4)	(2)(4)
	İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SPOR EĞİTİMİ (3)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)
	SANAT EĞİTİMİ (3)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)(3)	(1)(2)(3)
EÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI	3	2	7	7	
EHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	1	1	1	
OPLAM DERS SAATİ	43	43	43	43	

EK-2 Görüşme formu soruları

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI DERSİ VEREN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİYE YÖNELİK ÇALGI SEÇİMİNDE ARADIĞI KRİTERLER

Değerli katılımcı;

Bu araştırma Güzel Sanatlar Liselerini kazanan öğrencilerin çalgı seçimleri sırasında, çalgı öğretmenlerinin yönlendirmelerini nasıl ve hangi kriterlere göre gerçekleştirdiklerini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapmakta olan çalgı öğretmenleri oluşturmaktadır.

Bu araştırma için gerekli etik kurul izni alınmıştır. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Katılımcıların kişisel bilgileri, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkeleri doğrultusunda gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırma kapsamında yöneltilen sorulara dürüst ve samimi yanıtlar verilmesi, elde edilecek verilerin geçerliği ve güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Yanıtlarınızı aşağıdaki mail adreslerine mail olarak iletebilirsiniz. Tekrardan katılımınız için çok teşekkürler.

İletişim:

Beyzanur ALMAZ:

Önder MUSTUL: 4

Beyzanur ALMAZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı

ARAŞTIRMA SORULARI

Yaşınız:

Cinsiyet: Kadın Erkek

Görev yapmakta olduğunuz Güzel Sanatlar Lisesi:

Kaç yıldır çalgı eğitimi vermektedir:

Mezun olduğunuz fakülte/yükseköğretim kurumu:

Eğitim durumu (Lisans/yl/doktora):

Eğitimini vermekte olduğunuz çalgı/çalgılar:

FİZİKSEL ÖZELLİKLER

Çalgı eğitimine başlayacak öğrencilere yönelik çalgı seçimi yaparken;

- 1- Öğrencinin boy, kol ve parmak uzunluğu sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.
- 2- Öğrencinin tırnak yapısı sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.
- 3- Öğrencinin parmak kuvveti sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.
- 4- Üfleme/nefesli bir çalgı tercihi yapan öğrencinin; ağız, diş ve dudak yapısı sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.
- 5- Öğrencinin fiziksel engelinin bulunması sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.

MÜZİKSEL BECERİLER

Çalgı eğitimine başlayacak öğrencilere yönelik çalgı seçimi yaparken;

- 6- Öğrencinin yetenek sınavında şarkı söyleme kategorisinden aldığı puan sizin için belirleyici midir? Lütfen nedeni ile açıklayınız.
- 7- Öğrencinin yetenek sınavında ritim tekrarı kategorisinden aldığı puan çalgı sizin için belirleyici midir? Lütfen nedeni ile açıklayınız.
- 8- Öğrencinin yetenek sınavında aralık-akor duyma kategorisinden aldığı puan sizin için belirleyici midir? Lütfen nedeni ile açıklayınız.
- 9- Öğrencinin yetenek sınavında ezgi tekrarı kategorisinden aldığı puan sizin için belirleyici midir? Lütfen nedeni ile açıklayınız.
- 10- Öğrencinin yetenek sınavında çalgı çalma kategorisinden aldığı puan sizin için belirleyici midir? Lütfen nedeni ile açıklayınız.

KİŞİSEL TERCİH VE ÖZELLİKLER

Çalgı eğitimine başlayacak öğrencilere yönelik çalgı seçimi yaparken;

- 11- Öğrencinin istek ve tercihleri, fiziksel ve işitsel yeterliliklerinin önüne geçmekte midir? Lütfen açıklayınız.
- 12- Öğrencinin disleksi, down sendromu, otizm gibi özel bir durumunun olması sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.
- 13- Öğrencinin dikkat ve odaklanma düzeyi sizin için belirleyici midir? Lütfen açıklayınız.
- 14- Bu kriterler dışında öğrencilere yönelik çalgı seçimi yaparken göz önüne aldığınız farklı kriter/kriterler var mı? Lütfen açıklayınız.

Ek-3 Etik kurul raporu

**NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI**

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :21/02/2025 Toplantı Sayısı:04 Karar No :2025/119
Araştırmanın Başlığı	GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE ÇALGI DERSİ VEREN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİYE YÖNELİK ÇALGI SEÇİMİNDE ARADIĞI KRİTERLER.
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Önder MUSTUL
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci: Beyzanur ALMAZ.
Etik Kurul Kararı	23447 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “ Uygun ” olduğuna karar verilmiştir.

21/02/2025